

VII. évf. 1-2. szám

2017. január-február

Komárom-Esztergom megyei könyvtárszakmai folyóirat
(A Téka Téma utódja)

<http://kemlib.jamk.hu>
kemlib@jamk.hu

2017-től kéthavonta jelenik meg lapunk!

Kiadja a József Attila Megyei és Városi Könyvtár

2800 Tatabánya, Fő tér 2. **Felelős kiadó** dr. Voit Pál igazgató

Felelős szerkesztő: Szilassi Andrea. **Rovatvezetők:**

Bartók Gertrud, Duba Réka, Erősné Suller Ildikó, dr. Horváth Géza,
Kissné Anda Klára, Mikolasek Zsófia, Szilassi Andrea.

Design: Török Csaba. **Műszaki szerkesztés:** Szilassi Andrea

ISSN 2062-5782

TARTALOM

Megyei körkép

Feketsné Kisvarga Anita (Tatabánya)

Valentin napi beiratkozási akció5. oldal

Kissné Anda Klára (Tatabánya)

A magyar kultúra napja GreCsó Krisztiánnal és Kollár-Klemencz Lászlóval5-6. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

Rejtélyes ősi kultúrák nyomában – Purisaca Golenya Ágnes előadása6-7. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

A fenntartható egészség, és mit tehetünk érte? – Czinege László előadása ...7-8. oldal

Szilassi Andrea (Tatabánya)

eBeutalóról, eReceptekről és egészségvédelmi appokról a NetNagyi Klubban .8-9. oldal

Nagy Edit (Tatabánya)

Olvasóklub a harmadik születésnapon9. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

Nagy Ádám előadása a tudatos médiahasználatról 10. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

Fenntartható erdő a természetőr szemével 10-11. oldal

Hámosné Szőke Anna (Esztergom)

Dr. Bense Tamás az esztendő első rendezvényén 12. oldal

Hámosné Szőke Anna (Esztergom)

A Fehér király szerzője a könyvtárban 12-13. oldal

Csombor Erzsébet (Esztergom)

Gadányi Jenő festőművész és Esztergom – Rainer Péter könyvbemutatója 13-14. oldal

Csombor Erzsébet (Esztergom)

Kun Miklós történész a városi könyvtárban 14-15. oldal

Hámosné Szőke Anna (Esztergom)

Mányoki Attila hosszútávúszó a könyvtárban 15-16. oldal

Hámosné Szőke Anna (Esztergom)

Tóth Béláné kerámikus volt februári vendégünk 17. oldal

Hámosné Szőke Anna (Esztergom)

Mudrák Attila fotóművész a könyvtárban 17-18. oldal

Maárveke Nóra (Tata)

Bepillantás Török-Zselenszky Tamás világába 19. oldal

Kerekesné Fuli Anikó (Tata)

Szerzetesrendek Tata történelmében 20. oldal

Kerekesné Fuli Anikó (Tata)

400 éve született Bartolomé Esteban Murillo 20. oldal

Varga Zsuzska (Ács)

A tavalyi év mérföldkő volt könyvtárunk életében 21-23. oldal

Kovácsné Svelik Beáta (Álmásfüzitő)

A Boquilla Negra Klarinét Zenekarral ünnepeltük a magyar kultúra napját . 23-24. oldal

Kovácsné Svelik Beáta (Álmásfüzitő)

Farsang táján... 24. oldal

Mi történt a KSZR háza táján?

Mikolasek Zsófia (Tatabánya)

KönyvtárMozi programok 2017-ben 25. oldal

Nász János (Tatabánya)

Bakonysárkánytól Dömösig –

KönyvtárMozi a környezettudatosítás jegyében 26. oldal

Szilassi Andrea (Tatabánya)

Megújult a könyvtár Vértessomlón is..... 27-28. oldal

Erdősné Csík Katalin (Bajna)

Számítógépes tanfolyam Bajnán..... 29. oldal

Erdősné Csík Katalin (Bajna)

Vivek Madar ayurveda terapeuta előadása 29-30. oldal

Erdősné Csík Katalin (Bajna)

Endrédi Béla fotókiállítása..... 30. oldal

Erdősné Csík Katalin (Bajna)

Varázslatos babavilág 30-31. oldal

Erdősné Csík Katalin (Bajna)

Nyugdíjasok filmklubja alakult Bajnán 31. oldal

Kitekintő

Bartók Gertrud (Tatabánya)

Nyílt nap az Arcanum Kft-vel 32. oldal

Nász János (Tatabánya)

Kertész vagyok! Gondolatok a fenntartható kertművelésről..... 33-34. oldal

Gyereksarok

Erdősné Suller Illdikó (Tatabánya)

Januári pillanatképek a gyermekrészleg rendezvényeiről 35-36. oldal

Dományi Zsuzsanna (Tata)

Malacunk volt! 37. oldal

Dományi Zsuzsanna (Tata)

Családban marad - versdélután 37. oldal

Helytörténet, honismeret

Dr. Horváth Géza – Szilassi Andrea (Tatabánya)

Megismerem, megszeretem, megőrzöm –
helytörténeti vetélkedő diákoknak 38-39. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

Szent Borbála emlékülés a Tatabányai Múzeumban 40-41. oldal

Németh Melinda (Tata)

Helytörténeti órák az alapfokú oktatásban Tatán 42-43. oldal

Sári Alíz Imola (Tatabánya)

A tatai Szent Balázs templom régészeti feltárásáról... 44-45. oldal

Egyesületi élet

Kissné Andá Klára (Tatabánya)

Fejlesztési irányok, fenntarthatóság és esélyteremtés – másodszor..... 46-49. oldal

Kissné Andá Klára (Tatabánya)

Az MKE 2016. utolsó negyedéve – kitekintéssel 2017-re is. 49-51. oldal

Sajtófigyelő

Bartók Gertrud (Tatabánya)

2016. december 52-53. oldal

Bartók Gertrud (Tatabánya)

2017. január 53-54. oldal

Valentin napi beiratkozási akció

FEKETSNÉ KISVARGA ANITA

A megyei könyvtár nemcsak szolgáltatásaival és rendezvényeivel igyekszik az olvasók igényeinek megfelelni, hanem rendszeresen hirdet kedvezményes könyvtárhasználati vagy beiratkozási akciót is. 2017-ben elsőként a szerelmespárokat, baráti társaságokat vártuk Valentin-napi akciónkkal. Aki február 14-én párjával, barátjával, barátnőjével érkezett a könyvtárunkba, és nem volt még érvényes olvasójegye, vagy tagsága idén február 28-a előtt járt le, ingyenesen iratkozhatott be egy évre nálunk. Az akcióban nemcsak a Fő téri központi könyvtár, hanem minden fiókkönyvtár részt vett. Sőt, a Bánhidai Fiókkönyvtár rendkívüli nyitva tartással várta az olvasókat.

Illusztráció: Nagy Ádám

Kampányunk sikeres volt, összesen 300 fő vált beiratkozott olvasónkká ezen a napon. Az egyedi, csak erre az alkalomra készült tagsági kártya annyira elnyerte az olvasók tetszését, hogy több, tagsága érvényességét hosszabbító olvasó kérte, hogy cseréljük ki kártyáját a

Valentin-napira. A nagy érdeklődés még minket is meglepett. Az olvasószolgálatban három számítógépnél megállás nélkül zajlott a beiratkoztatás, de még így is várakozni kellett. A hosszú sorbaállás azonban nem vette el a könyvtárlátogatók kedvét, még viccelődtek is. Megkérdezték például, hogy innentől kezdve kötelező párosával könyvtárba járnunk, vagy most már nem is szabad elválniuk egymástól, amíg a könyvtári tagságuk érvényes? Természetesen az az olvasónk is beiratkozhatott, aki tévedésből az Adventi akció keretében kívánta érvényesíteni a tagságát. Reméljük, hogy az olvasók lelkesedése nem fog csökkenni, és rendszeres könyvtárhasználóként is minél többször viszontláthatjuk új tagjainkat.

A magyar kultúra napja Grecsó Krisztiánnal és Kollár-Klemencz Lászlóval

KISSNÉ ANDA KLÁRA

A nemzeti gyásznapi miatt elhalasztottuk, és 2017. február 6-án tartottuk meg zenés irodalmi estünket, melyen *Grecsó Krisztián* és *Kollár-Klemencz László* léptek fel. A **greCSÓKOLlár-est** különlegessége volt, hogy a Pletykaanyu, Mellettem elférsz, Isten hozott stb. kötetek szerzőjeként ismertté vált Grecsó Krisztián ezúttal dalszerzőként, míg a máskor dalszerző, frontember Kollár-Klemencz László (Kistehén) prózaíróként mutatkozott be. A **Nők, nők, férfiak** címmel összeállított repertoárt – a nézők nem kis derűtségére – meg-megszakították az egymásnak szánt fricskák és anekdoták, a folyamatos hangolást kitöltő párbeszéd.

Greco Krisztián mesélt pályafutásáról. Megtudtuk, hogy tizenöt éves néptánc-műtárral rendelkezik. Az éneklés és dalírás iránti elkötelezettségét még a középiskolából hozta magával. Valaha maga is könyvtáros volt. Két évig vezető szerkesztője volt a Nők Lapjának, írásai megjelentek a Vasárnapi Hírekben. Nyolcadik éve vezeti az Élet és Irodalom prózarovatát. „Szép, nekem így volt szép, ez egy szűk térkép, alacsony égbolt...” – szöveg az Alacsony égbolt című dal, mielőtt Kollár-Klemencz László felolvasott volna készülő prózakötetéből. Hogy miért épp a műanyag kerti székekről írt? Ez nem derült ki, de a kínai hagyományápolástól eljutottunk a már eredeti funkcióját elvesztett, világban elterjedt tucatáruig. Közös szerzemény volt a Remél, ostoba, és a Vértő seb, meg a Szív, ha üt. Önvizsgálatra sarkallt az Egyetlen cigaretta, kritikus gondolkodásra ösztönzött a Szimpatizánsok címmel elhangzott Kollár-szerzemény. Kollár-Klemencz László előadott néhányat Erdős Virággal közösen megzenésített verseiből is (Ma csend vagyok, Pápa).

Hamarosan várható Greco Krisztián első tárcakötetének megjelenése, amelyben a családról ír, és az elmúlt húsz év írásaiból válogat. E témakörből az Anyám első süteménye elevenedett meg. A Valentin-nap előszobájában természetesen a szerelemről és a felnőttek lelkében lakó gyermekről is szövegeztak dalok. Stílusos volt a búcsúzás (Iszom a bort), de a közönség nem engedte el őket ráadás nélkül.

A teltház, mintegy másfél órás előadás érzelmeket korbácsolt fel, nem maradt senki, akit

meg ne érintett volna egy sor vagy egy gondolat. Elfojtott indulatok, őszinte vallomások tanúi lehettünk, hol vágyakkal és reményekkel telve, hol a nyiladozó gyermek vagy a belefásult felnőtt tekintetén keresztül. Habzsoltunk és köszönjük!

Rejtélyes ősi kultúrák nyomában – Purisaca Golenya Ágnes előadása

SÁRI ALIZ IMOLA

2017. február 13-án, hétfőn ismét kezdetét vette öko-esténk a JAMK központi könyvtárában. Az est előadója Purisaca Golenya Ágnes volt, aki **Utazás az aranykorba** címmel egy roppant érdekes előadást tartott. Az előadót érdekelte az őstörténet, ezért kutatta a témát. Mivel számos dologra nem talált logikus magyarázatot; beleásta magát a megmagyarázhatatlannak tűnő témákba. Néhány évig Peruban is élt, ahol hasznos tapasztalatokat gyűjtött. Ezt követően egy új szemléletváltásra került sor az életében, amelyet igyekszik átadni nekünk, ösztönözve minket a gondolkodásra és a kérdésfeltevésekre.

Az ember egész életén át tanul, gyűjti az ismereteket a világról és önmagáról; zömmel lexikális tudást szerezve. A tudásnak azonban van egyfajta spirituális oldala is, amit csak az tud értelmezni, aki lélekben is eléggé felkészült és befogadó. Célszerű lenne a jelenlegi ismereteinket kiegészíteni a spirituális tudással is. Elfogadni olyan dolgokat, helyeket is, amelyekről nem tudják megállapítani pontosan a keletkezésüket – mint például Peruban a mesterséges alagútszerek. A világ tele lehet olyan leletekkel, amelyeket nem tudnak ismert kultúrákhoz kötni. Felvetődik a kérdés, hogy akkor honnan és mely népektől, kultúráktól származnak? Lehetséges, hogy tényleg léteztek előttünk mások, akik mind technológiailag, mind spirituálisan magasabb szinten voltak, mint mi most? Ha így is volt, valószínűleg más genetikai állománnyal rendelkeztek, mint a ma létező emberiség. A Crespi-kollekcióban megtalálható 5000 fénykép között akadnak emberábrázolások is, de azok nem hasonlítanak az általunk ismert

kultúrák egyedeihez. A humanoid fejek torzak, a fejük túl kicsi a szemükhöz képest, vagy ellenkezőleg. Arra is lehet következtetni, hogy istenképük eltérhetett az általunk ismertétől. A korlátok közé szorított tudósok igyekeznek magyarázatot találni a furcsaságokra, de ekkora idő távlatában ez kétséges lehet. Nem is beszélve arról, hogy mai emberi tudattal talán meg sem értenénk, el sem tudnánk fogadni, hiszen spirituálisan a legtöbb ember nem elég fejlett.

Golenya Ágnes a Purisaca előnevet Peruban kapta 2007-ben egy moche családtól. Fotó: Nagy Ádám

Mindent együttvéve nélkülözhetetlen, hogy tudásunkat bővítsük a spiritualitással. Rá kell jönnünk arra, hogy nem vagyunk programozva, azaz tudunk gondolkodni és elmélyülni a kozmoszban. Nem kell megelégednünk az anyagi gondolkodásmóddal, hiszen mi sem kizárólag materiából vagyunk.

A fenntartható egészség, és mit tehetünk érte? – Czinege László előadása

SÁRI ALIZ IMOLA

2017. január 16-án, idei első öko-estünkön az előadó dr. Czinege László orvos-természetgyógyász volt. Bevezetőjében beszélt arról, mit is teszünk azért, hogy visszanyerjük egészségünket. Rendszeresen járunk az orvoshoz vizsgálatokra és új, meg újabb gyógyszerekért, leletekért. Bízunk abban, hogy ezek által visszacapjuk elvesztett vitalitásunkat. Arra viszont már kevesen gondolnak, hogy az élettől

kapott energiánkat folyamatos harmóniában tartjuk, és ezáltal előzzük meg a testi-szellemi problémákat.

Régen azt tartották, hogy „az orvos kezel, a természet gyógyít” (Arbiter Petronius). Az orvos állapította meg a betegséget, majd a természetből vette a gyógymódot. Ezek lehetnek különböző útifüvek, virágok, termések, amelyekből teákat főztek, kenőcsöket vagy tinktúrákat állítottak elő. Manapság újból a köztudatba került az alternatív gyógyászat és gyógymódjai. Jónéhányan élnek vele, és ilyen módon egészítik ki hagyományos terápiájukat. A modern orvoslás az alternatív gyógyászatot nem ismeri el teljes egészében, már-már kuruzslásnak tartja. Holott a középkorban és az ókorban ezek a gyógymódok voltak az elfogadottak.

Felmerül a kérdés, vajon kit nevezhetünk egészségesnek? Leginkább az olyan embereket, akiknek nem fáj semmijük, nincsenek panaszaik, emellett negatív szűrővizsgálati eredményekkel rendelkeznek. Ebből a diagnózisból azonban nem feltétlenül következik, hogy egészségesek vagyunk. A mai orvostudományban használt gépek a már kezdődő, fizikálisan észlelhető elváltozásokat képesek felismerni. A legtöbb betegségnél – köztük a rák gyógyításához – rendkívül fontos a mielőbbi detektálás. Ebben az alternatív gyógyászat segítségünkre lehet, ugyanis az itt használt gépek képesek a sejt szintű elváltozások észlelésére, lehetővé téve a korai diagnosztikát.

Dr. Czinege Lászlóról Sári Aliz Imola készítette a fotót

Elgondolkodtató, hogy milyen igaz a már szinte közhelynek tartott mondás: „Ép testben ép lélek”. Ha egészségesek vagyunk, ép a testünk, akkor lelkileg is kiegyensúlyozottabbak vagyunk. Ugyanakkor fordítva is igaz: ha felborul a lelki egyensúlyunk, sokkal könnyebben betegszik meg testünk is.

Bízom benne, hogy a közeljövőben az alternatív gyógyászat és az intézményes orvoslás nem egymás ellen küzd, hanem összefogva, közös erővel kezelik hatékonyan az eddig gyógyíthatatlannak tartott betegségeket. Köszönjük az érdekes Öko-estét az előadónak, dr. Czinege Lászlónak, valamint az est házigazdájának, Nász Jánosnak.

eBeutalóról, eReceptekről és egészségvédelmi appokról a NetNagyi Klubban

SZILASSI ANDREA

Idei első, januári klubrendezvényünket az egészségügy modernizálási törekvései köré szerveztük, amely mindannyiunkat érint. A szokásoshoz képest extra izgalmat jelentett, hogy röviddel a program kezdete előtt bejelentkezett az MTV, és élő adásban közvetítettek néhány percben a rendezvényről.

Elsőként a közeljövőben széles körben bevezetendő **Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató Tér** változásainak ismertetésére került sor, amelynek tesztelése 2015 óta zajlik néhány kiválasztott intézményben. 2017 áprilisában már széles körben bevezetésre kerül az EESZT, és vele az eRecept, az eBeutaló, az eProfil, továbbá az elektronikus csatornán lebonyolítandó távkonzílium. Ezek lényegéről már írtam e lap 2016. februári számában¹, ezért most nem részletezem. A klub vendégeinek többségénél azonban még újdonságot jelenthetett. Orvos vendégeink is voltak, köztük

olyan is, aki maga is egy tesztelésre kijelölt intézményben dolgozik. Hozzászólásaikkal olykor megerősítették, máskor árnyalták az elhangzottakat.

Montázs az esemény fotóiból. A képeket Szilassi Andrea, Lődi Ferencné és Kovács Judit készítette

Egy laikus állampolgár nézőpontjából korunk egészségügyének változásaiban a következő trendek figyelhetők meg:

- A technikai, informatikai eszközök piacán széleskörű és gyors innováció tapasztalható, ugyanakkor az árak csökkenő tendenciát mutatnak – részben az olcsó, háromdimenziós nyomtatásnak köszönhetően.
- A szoftverek piacán egyre több az okostelefonokon futtatható applikáció. Ezek az okostelefonok / mini számítógépek szinte mindig a tulajdonosuknál vannak, ezért rengeteg adatot képesek gyűjteni és rögzíteni használatuk szokásairól, életmódjáról. A komputer egy jó applikációval társítva kiválóan alkalmas az így nyert adatokból következtetéseket feltárni. Ez ugyan nem helyettesíti az orvosi szaktudást és diagnózist, de jó szolgálatot tesz mind a beteg, mind pedig kezelőorvosa számára.
- Hasznos kiegészítők kaphatók, amelyeket az okostelefonhoz vagy laphoz csatlakoztatva egészségügyi méréseket tudunk végezni – akár otthonainkban pl. EKG-, vércukor- és látásvizsgálathoz.
- Hálózatosodás – az informatikai rendszerek összekapcsolása egyre nagyobb méreteket ölt.

¹ 2016. évi változások az e-közigazgatásban, Kemlib 2016. 2. sz. p. 25-26.

http://kemlib.jamk.hu/szam/2016_02/kemlib_2016_02.pdf

Ezzel egyre több információt szolgáltat a polgár önmagáról az közigazgatás felé. A nagytömegű adatok hatékony elemzése, az eredmények feldolgozása ugyanakkor igen nagy feladat az állam számára. A magyar egészségügyi gyakorlatra eddig a sokféle, egymással nem kompatibilis informatikai rendszer együttes jelenléte volt jellemző, de az EESZT bevezetésével ez is megváltozik, egységesül.

Az előadáshoz készült, és a program végén a vendégekkel megosztott OneNote digitális jegyzetfüzet tartalmazott még aktuális, érdekes és hasznos információkat honlapokról és eGov hírlevelekből, továbbá applikáció-ajánlatokat. Néhányat csak röviden érintettünk, mivel pár éve már voltak napirenden. (Pl.: Házipatika Betegséglexikon, Webbeteg, Elsősegély, Vigyázzunk Rád! – nőknek szánt onkológiai kisokos, Kell a dohány? – dohányzásról leszokni kívánók számára, stb.) Részletesebben is szó esett a **Betegéletút**, a **Menta**, a **Laborom**, a **HealtVault** és az **iGyógytorna** appokról, és még pár fitness alkalmazásról. Különös ezek között a Betegéletút app, amely vények és ellátási adatok lekérdezésére lett kifejlesztve. Nem található meg a Google Play webáruházban, amely önmagában jelzés értékű, de egy népszerűsített linken, az Invito honlapjáról letölthető androidos és iOS-es eszközökre. A telepítést követően azonban az Avast mobil app azonnal jelzett, hogy veszélyes szoftvernek minősíti, használatát nem tanácsolja. A többit viszont érdemes letölteni és megismerni, mert sokoldalúan hasznosíthatók.

Olvasóklub a harmadik születésnapon

NAGY EDIT

A JAMK idei első találkozóját 2017. január 30-án rendeztük meg 16 résztvevővel. A klubdelután *Mikolasek Zsófia* közösségépítő játékaival kezdődött. Zsófi két évvel ezelőtt tartott már nekünk ehhez hasonló foglalkozást, és akkor is nagy sikert aratott vele. A célja a

vidám hangulatkeltés mellett az volt, hogy megjegyezzük egymás nevét, és – mint általában a játékoknál – kicsit összehozza a társaságot. Úgy érzem, kicsit túlsúlyba kerültek a mozgásos játékok, alaposan lefárasztva ezzel a nagyrészt nyugdíjas korú társaságot. Mindezek ellenére vidám hangulat keletkezett.

A fotót az eseményen Kissné Anda Klára készítette

A második részben nyugodtabb vizekre eveztünk, könyvajánlókat hallgattunk. Többen is készültek tartalomismertetővel, amelynek azért örültem kifejezetten, hiszen három éve éppen ezzel a céllal alakult meg klubunk. Volt, amelyet ajánló célzattal ismertettek, mást meg épp ellenkezőleg. Többek közt az alábbi művekről hallottunk véleményt:

- Nina George: Levendulaszoba
- Ugron Zsolna: Hollóasszony
- Diana Gabaldon: Outlander - Az idegen
- Ljudmila Ulickaja: Szonyecska
- Jakupcek Gabriella: Megúsztatatlan
- Bérczes László: Töröcsik Mari – Beszélgetőkönyv

Játékkal kezdtünk, és azzal is fejeztük be a programot. Kedves klubtagunk, *Englerthné Magdika* javaslatára szórakoztató irodalmi agytornával zártuk az összejövetelt. Ebben az volt a feladat, hogy mindenkinek 10 szóba sűrítve kellett ismertetnie az általa ajánlani kívánt művet. Akik olvasták, jó eséllyel felismerték, melyik könyvről is lehet szó. Megbeszéltük, hogy máskor is beiktatunk hasonló játékokat. Élményekben gazdag programmal ünnepeltük a harmadik születésnapunkat.

Nagy Ádám előadása a tudatos médiahasználatról

SÁRI ALIZ IMOLA

2016 decemberében került sor öko-estünkön a **Médiamanipuláció: Tudatosan a befolyásolás ellen** című előadásra. Az est előadója Nagy Ádám, könyvtárunk kommunikációs munkatársa volt. A rádió, televízió, internet, a reklámok és híradók életünk szerves részévé váltak. Alig vesszük észre, hogy akarva-akaratlanul is befolyásolni próbálják gondolkodásunkat és véleményünket. Ez okból kifolyólag fontos, hogy tisztában legyünk önmagunkkal, gondolkodásunkkal, szokásainkkal és azzal, hogy mit szeretünk és mit nem. Természetesen meg kell ismernünk más kultúrákat és meg kell hallgatni mások véleményét is, de nem szabad hagyni, hogy átvegyék felettünk az irányítást! Egy megtörtént eseményt több nézőpontból is meg kell vizsgálni, mert hajlamosak vagyunk a szűklátókörűségekre. Igaz, erről nem mindig csak mi tehetünk, hanem olykor az internet, ezen belül is gyakran a Facebook-oldalunk.

Nagy Ádámról Nagyné Sári Aliz készítette a fotót

Szinte már minden internetes oldal készít egyfajta leképezést az ízlésvilágunkról. Mind a Google, mind a közösségi média szelektálja a szolgáltatott tartalmat, ezért sok minden rejtve marad előttünk. Mi, emberek viszont folyamatosan változunk: új ismereteket, tapasztalatokat szeretnénk gyűjteni. Következésképpen lényeges, hogy mi is „tanítsuk” az internetet, mégpedig úgy, hogy

több mindenre keresünk rá, többféle oldalt lájkolunk a Facebookon, így nem lesz egyhangú a privát hírfolyamunk.

A médiamanipuláció hatásának a gyerekek vannak leginkább kitéve. Az általános iskolás korú gyermek nem tud különbséget tenni fiktív, illetve valós személy között, a tévében látottak és a valós kommunikáció közt. Mindkettőt valóságosnak ítélik meg. Emiatt van az, hogy együttérzést vagy félelmet éreznek egy-egy mesebeli figura kapcsán. Egyformán befolyásolni képes őket a tévében szereplő mesefigura és a médiaszereplő, egy idegen felnőtt és a saját szülei. Körülbelül 14 - 15 éves korig a gyerekekre kritikai ellenállás és tudatos megítélés nélkül hatnak a reklámok. Bizonyos luxusmárkák iránti igényük megnő, ugyanakkor nem képesek a pénzben kifejezett értékek realizálására.

Mindent egybevetve tehát nélkülözhetetlen, hogy az ember tisztában legyen a manipuláció megnyilvánulásának fajtáival, a tudatos szelektálással. Nemcsak saját magunkat kell erre felkészíteni, hanem a következő generációkat is.

Fenntartható erdő a természetőr szemével

SÁRI ALIZ IMOLA

2016. november 28-án könyvtárunkban már a 66. öko-est került megrendezésre, amelyet *Mohácsi Domokos*, a Duna-Ipoly Nemzeti Park polgári természetőre tartott. **Természeti értékeink: a fenntartható erdő és vadászat** című előadása remekül illeszkedett az öko-estek sorába. Előadónk hivatásos természetőr és madarász révén széleskörű ismereteket adott át erdeink nagyvadjairól és a vadászat mibenlétéről.

Hazánkban öt nagyvadfaj vadászható: a muflon, a vaddisznó, a gímszarvas, a dámszarvas és az őz. Az őzet, valamint a gím- és dámszarvast az agancsuk révén tudjuk megkülönböztetni. Az agancsok növesztése, elhullatása és színe a dámszarvasra és az őzre egyaránt jellemző. A gímszarvasbikák ágas agancsot viselnek, amelyet

minden évben elhullatnak, majd újat növesztenek az agancsrózsából. A fejlődő agancsot háncs borítja, amelyet ledörzsölnek a fákon, amikor a növekedés befejeződött. Az elhullajtott agancsoknál látható a vérerek megmaradt hálózata. Színükből következtethetünk az állat élőhelyére. Ha a színe sötét, az állat tölgyes erdőben élt, mivel a tölgyfa csersavat állít elő, és ennek hatására lett sötét az agancs. Ha sárgás színű, akkor azt bükkösben vesztették el. A bükkfa ugyanis gyantát állít elő, amellyel sárgásra színezi az agancsot.

A gímszarvasbikák vadászidénye szeptember 1-től október 31-ig, míg a tehenéké szeptember 1-től január 31-ig tart. Elterjedési területük a Dunántúl, azon belül is Zala -, Somogy -, Tolna - és Baranya megyék mocsarasabb területei. Hazánk méltán lehet büszke gímszarvasainkra, hiszen egy 16 kg-os magyarországi gímbika agancsával a világ 3. helyén állunk.

Nász János bemutatja Mohácsi Domokost.

Fotó: Sári Aliz Imola

A dámszarvas elterjedési területe hazánkban Somogy -, Baranya -, Tolna -, Pest -, Szabolcs-Szatmár-Bereg - és Békés megye. A vadászidény a bikáknál október 1-től november 30-ig, a teheneknél október 1-től február utolsó napjáig tart. A dámbika agancsformája lapátszerű, "dám lapátnak" is nevezik a szakmabeliek. Mindazonáltal nem minden bika növeszt tökéletes agancsot. Amennyiben a dámszarvas agancsának széle nem szépen fogazott, hanem csorbult, akkor azt a vadat kilövik, nehogy öröklődjön ez a genetikai rendellenesség.

Mindkét fajnál jellemző, hogy szaporodási időszakban a bikák alig esznek, így nem ritka az 50-60 kg-os súlyvesztés. Míg a gím- és a dámszarvas testfelépítése erőteljes, addig az őzé karcsú és kecses. Agancsa kevésbé látványos és elágazó, mint a szarvasoké, inkább vékonyabb és felfelé törekvő. Hangja az ugatáshoz hasonló, ezért könnyen megkülönböztethető szarvas rokonaitól. Az őzbek vadászidénye április 15-től szeptember 30-ig, míg az őzsutáé október 1-től február utolsó napjáig tart.

Magyarországra a muflont a 70-80-as években telepítették be. Ez egy vadjuh fajta, amely nem hullajtja szarvát, hanem folyamatosan növeszti csiga alakban. Amikor akkorára nő a szarva, hogy az már zavarja, akkor letör belőle egy darabot. A szarván megjelenő fekete csíkok – az évgyűrűk – mutatják, hogy mekkorát nőtt az idény alatt. A muflon élőhelyét tekintve kedveli a sziklás, kopárabb területeket. Hazánkban a Mátra, a Bükk, a Zempléni-hegység, a Börzsöny és a Dunántúli-középhegység nyújt ilyen életteret. A vadászidény a kosoknál szeptember 1-től február utolsó napjáig, a jerekénél szeptember 1-től január 31-ig terjed.

Hazánk erdeiben elterjedt nagyvad a vaddisznó, amelynek kanjai egész évben vadászhatók. A kocákat januárban, februárban és novemberben megkímélik ettől, mivel ebben az időszakban zajlik az ellés és a kismalacok felnevelése.

A magyar vadászat a német – osztrák típusú vadásztechnikát és ruházatot vette át. Ennek megfelelően a felszerelés puska, távcső, kürt és kés. A vadász társa valamilyen vizsla-féle kutya. A vadat gyalogosan közelítik meg, és nem lóháton hajtják fel, mint az angolok a beagle fajtájú vadászkutyákkal.

Szokás, hogy a vadászat végeztével, miután a kutya megtalálta az elejtett vadat, egy terítéket készítenek. Túlevelekkel körbe kerítik az elpusztult állatot, majd jelzőtüzeket gyújtanak, és vadászkürttel elbúcsúztatják. Ezzel a tiszteletüket nyilvánítják ki az elejtett jószág felé.

Dr. Bense Tamás az esztendő első rendezvényén

HÁMOSNÉ SZŐKE ANNA

2017. január 9-én az újév első vendégeként *Dr. Bense Tamás* esztergomi gyermekorvost köszönthettük a könyvtár **Köztünk élnek** sorozatában. *Sinkó Gyula* moderátor kérdésére, miszerint ki van a doktor úrral orvos-beteg viszonyban? – a jelenlévők fele jelentkezett.

Dr. Bense Tamásról Steindl Nóra készítette a fotót.

Bense doktor úr mély megrendüléssel emlékezett édesanyjára, akinek a temetése az előző héten történt. A családot összefogta, mindenkin segíteni akart, életét alázattal élte. Elmondta, hogy két meghatározó nő volt az életében; az egyik a felesége, a másik az édesanyja – mindkettő Katalin. Édesapja orvos, helyettesítés okán került Esztergomba, a kórház belgyógyászatára. Szülei házasságából három gyermek született. Meleg családi fészket biztosítottak számukra. Általában kilencen ültek egy asztalnál, mivel a dédapa és a nagyszülők is velük laktak. Szülei igyekeztek segíteni az elesett, rászoruló embereken. Fiatalkori csínytevéseibe is bepillantást engedett. Belekóstolt az autóversenyzésbe is. 18 évesen az

Országos Autós Ügyességi Bajnokságon első helyezést ért el. Szülei terelgetésére mégis az orvosi pályát választotta. Az általános orvosi diploma megszerzése után csecsemő- és gyermekgyógyászatból tette le szakvizsgáját. Reggeltől estig dolgozik, gyakran hétvégeken is. Idén betölti a 70. életét, ennek ellenére rendszeresen jár továbbképzésekre. Fontosnak tartja, hogy lépést tartson a szakmával. Bö tíz éve a *Babavilág* műsor orvos szakértője. 2016 márciusában átvette a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét, mellyel elismerték évtizedes gyógyítói munkáját. Munkájához további sikereket, kitartást és egészséget kívánunk!

A Fehér király szerzője a könyvtárban

HÁMOSNÉ SZŐKE ANNA

2017. január 16-án az esztergomi városi könyvtár vendége volt *Dragomán György* a **Könyvtári beszélgetések** idei első programján. A József Attila-díjas író, műfordító pályája töretlenül ívelt felfelé. Eddig 13 díjat vehetett át. Népszerűségét jelzi, hogy műveiért könyvtárunkban sorállás van, várakozni kell a kölcsönzésükre. Irodalmi értékét mutatja, hogy írói munkássága érettségi tétel magyar irodalomból.

Dragomán György édesapja szintén író. A felesége *Szabó T. Anna* ugyancsak író, költő, aki 2012-ben vendégünk volt a könyvtárban. Anna sokat segít férjének az írásban. Sokat beszélgetnek, vitatkoznak, nevetnek együtt; segítik egymás írói kiteljesedését. Két fiúgyermeket nevelnek. Idősebb fiuk, a tizenhat éves Gábor már maga is könyvet fordít, amely megjelent a Kolibri Kiadónál.

Dragomán György tíz nappal ezelőtt az interneten keresztül elindított egy zanza játékot. A játék során hat szóban kell megragadni, összesűríteni kedvenc regényünk tartalmát. *Bánhidy Vajk* erről is kérdezte. 8000 zanza érkezett a felhívásra! Az író most azon dolgozik, hogy kiválogassa a 100 legjobbat, amelyet Facebook-oldalán keresztül fog közzétenni. Az est következő részében – a jelenlévő fiatalokra tekintettel – irodalomtudományi kérdések kerültek szóba érintőlegesen.

Dragomán György és Kovátsné Várady Eszter.
A fotókat Nyári Andrea készítette

Nemzetközi sikerű kötete „A fehér király”, melynek címe akár mesekönyvre is utalhatna, mégis egy diktatúráról szól. Az, hogy 30 nyelvre lefordították, arra utal, hogy Kínától Brazíliáig minden nép, kultúra jól ismeri az elnyomást. Dragomán György beszélt arról is, hogy számtalan visszajelzést kap olvasóitól. Voltak, akiknél az olvasottak szakítottak fel sebeket, vagy segítettek jobban megérteni a családjuk, hozzátartozójuk élethelyzetét. A könyvből egy angol film van készülőben, amelyet hamarosan bemutatnak. Az író-olvasó találkozó érdekes, élménydús volt. Hamarosan a RTVE és a KTV műsorán is megtekinthető lesz a felvétel.

Gadányi Jenő festőművész és Esztergom – Rainer Péter könyvbemutatója

CSOMBOR ERZSÉBET

A Könyvtári beszélgetések 2016. december 5-i rendezvényén *Rainer Péter* építész, *Gadányi Jenő* unokája mutatta be a festőművész munkásságáról készült könyvét, amelyet a festő születésének 120. évfordulója alkalmából jelentettek meg 2015 végén. *Bánhidy Vajk* moderátor régi ismerősként köszöntötte a vendéget. Az unoka mélyen elkötelezett nagyapja festészete iránt. A megemlékezés-sorozat nyitánya volt ez a könyvbemutató.

A festő esztergomi kötődése gyerekkorára vezethető vissza. Gadányi Jenő a XX. század első felében alkotott. A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János tanítványa volt. 1927-es párizsi tanulmányútján különösen Henri Matisse és Pablo Picasso volt nagy hatással. Művészete később Magyarországon teljesedett ki. A Gadányi-hagyatékot Rainer Péter gondozza. 10 éves volt a nagyapa halálakor. Jellemzése szerint zárkózott, visszahúzódó, szigorú ember volt. Egy szecessziós stílusú műterem-lakásban lakott a család. Amikor gyermekként be-betévedt a műterembe, a színek, képek intenzíven hatottak rá. Az unoka kedvenc képe a „Zsenyei ősz” most is a szobája falán lóg.

Gadányi a Magyar Iparművészeti Főiskolán két évig tanított. 1948-ban menesztették, mert művészi felfogása nem felelt meg az elvárásoknak. Ezután sokáig nem kerültek nyilvánosságra alkotásai. Ebben az időszakban Esztergom két kiállításának is teret adott. Az egyiket Mucsi András, fiatal művészettörténész a múzeum restaurátor műhelyében rendezte be. Ezt a zártkörű kiállítást csak egy szűk réteg láthatta. A Magyar-Szovjet Társaság termében volt látható a másik kiállítás.

A családtól állami és magángyűjteményekbe került képek jelentős része sajnos a múzeumok

raktáraiban hever. Ez a sorsa annak a 135 válogatott képnek is, amelyek az esztergomi Balassa Múzeum kezelésébe kerültek. Örömteli esemény azonban, hogy a festőművészről elneveztek egy termet a városházán, és néhány képe az épület falait díszíti.

Bánhid Vajk és Rainer Péter. Fotó: Steindl Nóra

1992-ben jegyezték be azt a már korábban is működő alapítványt, amelynek feladata az életmű közkinccsé tétele kiállítások, könyvek, beszélgetések formájában. A Gadányi-életmű többségét nem ismerjük. A nagymama szerint 3000 kép volt, de vendégünk szerint ennél több, 4000 lehet. A könyvben kb. 250 kép szerepel. Az alapítvány 25 éves munkája beépült a könyvbe. A könyvkiadás költségeit a Magyar Művészeti Akadémia, szponzorok, valamint a család adta össze. Esztergom önkormányzata is hozzájárult a kiadvány megjelenéséhez. A könyvben olvashatók még Gadányi írásai, illetve megtalálhatóak a róla készült cikkek és kiállításainak listája. Ez utóbbi nem teljes. Vannak még hiányzó cikkek is, amelyek megtalálása reménytelen vállalkozásnak bizonyult. *Dévényi Iván és Bodri Ferenc* Gadányihoz kapcsolódó írásai is szerepelnek a kötetben.

Gadányi Jenőt 1991-ben, posztumusz rehabilitálták. Esztergomban 2016-ban díszpolgári címet kapott. A város önkormányzata nemcsak a könyv kiadását támogatta, hanem a könyvtári könyvbemutatót is.

Kun Miklós történész a városi könyvtárban

CSOMBOR ERZSÉBET

A Helischer József Városi Könyvtár 2016 decemberének utolsó rendezvényén, a **Könyvtári beszélgetések** sorozatban *Kun Miklós* történész volt a vendég. *Várady Eszter* igazgatónő bevezetőjében elmondta, hogy ezzel a rendezvénnyel zárul a városban az 1956-os emlékévi programsorozata. Az est moderátora *Bánhid Vajk* volt.

A nagyszámú hallgatóságot és a vendéget a városi önkormányzat részéről *Bánhid László* alpolgármester üdvözölte. Köszöntőjében az alpolgármester utalt arra, hogy a kommunisták egy igazságos világ megteremtését hirdették, ám a gyakorlatban szörnyű diktatúrát vezettek be. Kun Miklós munkáiban mélyen és pontosan tárja fel a rendszer működését, világítja meg a történeteket. Előadásmódja lenyűgöző, odaszegezi az embert a székhez. A történész válaszában szerényen és viccesen megjegyezte, hogy ez a beszéd úgy hangzott, mint egy nekrológ. Vegyük úgy, hogy szorgalmas vagyok – mondta.

**Bánhid Vajk, Kun Miklós, Bánhid László.
A fotókat Nyári Andrea készítette**

Megemlékezni valamiről sokféleképpen lehet. Tíz évvel ezelőtt könnygázzal támadtak a békés emlékezőkre, most viszont nyugodt körülmények között ünnepelt az ország. Egy-egy esemény értékelése koronként változik attól függően, hogy milyen a fennálló politikai rendszer, milyen felfogású emberek élnek abban az időben.

Kun Miklós szerint a forradalom a nép szabadságvágya miatt tört ki, hiszen 56-ra javult az ellátás, reformokat vezettek be. Történészként nagyon sokat kutatott orosz levéltárakban. Ekkor bukkant rá a KGB anyagaiban azokra a jelentésekre, amelyeket 1956 őszén Esztergomról írtak. Király Béla tábornokot üldözték az egész országban. Bejelentés érkezett Esztergomból, és a KGB-és tisztek megjelentek. Két hétig tartózkodtak a városban, a tevékenységükről naplót vezettek. Király Béla ekkor már Bécsben volt, őt nem tudták elkapni. Erősen negatív képet festettek a helyi állapotokról, és mindenkit ellenforradalmárként tüntettek fel. Úgy ítélték meg, hogy túl sok a katona Esztergomban, a tisztek nagy része pedig horthysta. A város lakói élesen elítélik a kommunista hatalom restaurációját és a szovjet támadást. Részletes leírást adtak az egyes személyekről. Ennyi információt ilyen rövid idő alatt csak helyi besúgóktól szerezhettek. Az esztergomi hadtesteknél a letartóztatásokat alulról kezdték, a tisztekre később került sor. Kun Miklós dicsérte ezzel kapcsolatban az esztergomi helytörténészek munkáját. Az esztergomi eseményekről, emberekről tudósító cirill betűs iratok közzlése egy tanulmány formájában nyilvánosságra kerül.

Beszélt arról is, hogy Csehszlovákia és Románia felajánlotta segítségét a Szovjetuniónak. Önként ajánlkoztak a magyar forradalom leverésére, de nem vették igénybe a szolgálataikat. Gheorghe Gheorghiu-Dej román első titkár menedéket ígért az általa titokban gyűlölt Nagy Imrének. Mint kiderült, csak az alkalomra várt, és kiszolgáltatta őt az ellenségeinek.

Mányoki Attila hosszútávúszó a könyvtárban

HÁMOSNÉ SZŐKE ANNA

"Mindent meg lehet csinálni, csak hinni kell magadban..." – ez a mottója Mányoki Attilának, a modern sporttörténet egyik különleges alakjának, aki vendégünk volt 2017. január 30-án. A sportolók nemcsak eredményeikkel, hanem kitartásukkal, küzdőszellemükkel is tiszteletet vívnak ki a közönségtől. Beszámolóját, amelyet vetített képekkel, videóval illusztrált – végig feszült csendben hallgatta a közönség.

Mányoki Attila. Fotó: Nyári Andrea

Mányoki Attila 1973-ban született Zalaegerszegen. Asztmás betegsége miatt vitték el szülei a helyi uszodába sportolni. 7 éves korában már a városi úszóklub tagja volt. Itt jól érezte magát, a sport pedig jót tett egészségének.

A magyar közönség Risztov Éva 2012-ben szerzett olimpiai aranyérme után kezdett érdeklődni a nyíltvízi úszás iránt. Attila ezzel 1989-ben, a Balatonfüred-Siófok versenyen ismerkedett meg. Ezt követően indult a világ kupa versenyeken. Az úszás nem látványos sport. Sokszor évek telnek el a felkészüléssel, az ember fizikai és szellemi határainak megismerésével, kitágításával. 2004-től Nikos Gemelos görög edzővel kezdett el dolgozni az edző más szemlélete és programja szerint. Leginkább az edzésekhez, a versenyekhez való hozzáállásán kellett változtatnia. 2008-ban átúsza hosszában a Balatont Balatonkenesétől Keszthelyig. A 82 km-es táv teljesítése több mint egy napig, 25 és fél óráig

tartott. 2011-ben első magyarként átúszta a Balti-tengert Németország és Dánia között minden idők 3. legjobb idejével. Ezt a távot eddig csak 9-en tudták teljesíteni a világon.

Attila egyre inkább az extrémítás felé fordult. Célul tűzte ki, hogy minél hosszabb távot tegyen meg szélsőséges körülmények között. Létezik a világon egy Ocean's Seven nevű verseny, mely öt kontinens különböző pontjain lévő csatornák átúszását jelenti: az Ír-csatornáét, a Cook-szorost, a Molokai-csatornát, a La Manche-csatornát, a Catalina-csatornát, a Tsugaru-csatornát és a Gibraltári-szorost. A teljes kihívást fél évszázad alatt mindössze 6 ember tudta teljesíteni.

Ami a Mount Everest a hegymászóknak, az a La Manche-csatorna a hosszútávúszóknak. 2013. augusztus 20-án első próbálkozásra sikerült a La-Manche csatornát átúsznia. Érdekesség, hogy a csatorna átúszására 3-4 éves várólista van. Figyelemmel kell lenni az időjárásra, a kompközlekedésre és a tenger élővilágára is. Attila nem csak eléri a kitűzött célt, hanem igyekszik minél jobb eredménnyel tenni ezt. A 2013-as szezonban ő volt a leggyorsabb férfi csatornaátúszó. 2014-ben a japán Tsugaru-csatornát úszta át. Ő a 13. ember, akinek ez sikerült a világon. A japán átúszás a körülmények miatt a sorozat talán legnehezebb feladata – annak ellenére, hogy a két pont közti távolság a második legrövidebb táv az Ocean's Seven-ben. 50 éve szervezik ezeket az átúszásokat, és évente 20 ember kap lehetőséget a távok megtételére.

2015-ben a két amerikai helyszínt, a Molokai- és a Catalina-csatornát úszta át. Itt a legnagyobb

kihívást a medúzák jelentették, de a cápákkal is meggyűlt a baja. Az úszások alatt újraértékeli azokat a dolgokat, amelyekért meg kell küzdenie. Természetesen az a legértékesebb, amiért a legtöbbet és legkeményebben megdolgozik. A legfontosabb, hogy hinni kell önmagunkban, és tenni is kell céljainkért.

Tavaly kis híján az életét veszítette az Ír-tengert az Atlanti-óceánnal összekötő Északi-csatorna átúszásakor. A 12 Celsius-fokos vízben egy szál fürdőnadrágban órákon át úszni még felkészült embereknek is lehetetlennek tűnő feladat. Az előadás közben vetített képeken látszott, hogy igazán barátságtalan, hideg az északi tenger, sehol egy árva reményt adó napsugár. A tervezett kilenc órás úszásból már 7 órát végigúszott, mikor hipotermiás sokkot kapott. Szerencsére időben kihúzták – egy percen múlt az élete.

Attila nem adja fel, jövőre újra nekivág az Északi-csatorna meghódításának. Úgy gondolja, hogy a siker kulcsa az akklimatizálódás. Eddigi sikerei bizonyítják, hogy fizikailag, szellemileg felkészült. Rendszeresen edz, most is naponta 7-8 órát úszik.

Szimpatikus embert, kitartó sportolót ismerhettünk meg Attila személyében, aki elvarázsolta a hallgatóságot különleges, borzongató élményeivel és lenyűgözte hallatlan teljesítményével. Dukkolkunk neki, hogy sikerüljön végigcsinálnia az Ocean's Seven-t!

2014. augusztus 9-én, a Tsugaru-csatorna átúszásakor. Mátyóki Attila a 2. leggyorsabb sebességgel tette meg ezt a közel 20 km-es távolságot. A kép és a szöveg

forrása: <http://manyokiattila.hu/ocean-s-seven.html>

Tóth Béláné kerámikus volt februári vendégünk

HÁMOSNÉ SZŐKE ANNA

Tóth Béláné Erzsébet idén májusban tölti be 95. életévét. Kora ellenére meglepően friss és fiatalos személyiség, olyan ember, aki mindmáig Esztergomért él, és dolgozik. Önzetlensége miatt is tisztelet övezi. Készített kerámiáit mind elajándékozta, ezért hiúsult meg eddig életmű-kiállítása. Erzsébet néni személyes varázsa miatt sokan eljöttek a rendezvényre.

Tóth Bélánéről Steindl Nóra készítette a fotót

Polgár községben született 1922. május 15-én egy kisiparoscsaládban. Hárman voltak testvérek. Természetszerető, békés emberek között nőtt fel. Az elemi és polgári iskola után gimnáziumi érettségit szerzett. Óvónőnek készült, de tanulmányait nagymamája 7 évig tartó ápolása miatt nem tudta befejezni. Különböző tanfolyamok elvégzése után a községházán dolgozott 1943-ig. Amikor házasságot kötött Tóth Béla adótisztával, Párkányba költöztek. Három gyermekük született: Erzsébet, Béla és György. Később, még a híd felrobbantása előtt Esztergomba jöttek. A háború alatt óvóhelyen éltek, majd itt, Esztergomban kezdték újra az életüket. Erzsébet dolgozott az Esztergomi Járásbíróságon, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, négy évig pedig az esztergomi kórház titkárságán.

Nyugdíjazása után merész irányváltoztatás következett életében. Zebegényben beiratkozott

a Művészeti Szabadiskolába, és évről-évre odajárt tanulni. A Bajor Ágost Képzőművész Kör tagja lett. Magas kora ellenére is szívesen foglalkozik az agyaggal, mert benne van a készítés és az alkotás belső kényszere. Az agyagformázás mikéntjére maga jött rá. A magányos embereknek kifejezetten ajánlja terápiaként. A kerámiák mellett másik nagy szenvedélye a virágok gondozása. Falusi származásából adódóan szereti maga körül a rendet, a tarkaros portát. A Kis-Duna parton lévő beton virágládákban évekig ő gondozta a virágokat. Később maga köré gyűjtötte a hasonló gondolkodású embereket, akik a köztéri virágok gondozásában segítettek.

Tóth Bélánéval *Sinkó Gyula* beszélgetett. A program után sokan gratuláltak az idős asszonynak. Mindenkihez volt egy jó szava, egy személyes története.

Mudrák Attila fotóművész a könyvtárban

HÁMOSNÉ SZŐKE ANNA

A Helischer József Városi Könyvtár 2017. február 20-i **Köztünk élnek** sorozatának meghívott vendége *Mudrák Attila* fotóművész volt. A műtárgyfotózás mellett a Kárpát-medence szakrális, vallási kulturális építészeti öröksége, valamint az architektúra és a természeti táj kapcsolata jelenik meg színes fotográfiáin. Albumokban, könyvekben, folyóiratokban publikált táj- és városképei, műtárgyfotói tették országszerte ismertté. Fotográfusi szemléletét a konstruktivitás és a líraiság különös ötvözete jellemzi.

1958-ban született Esztergomban. Korán megismerkedett a művészettel, hathetes korában *Bajor Ágost* festőművész portrét készített Attiláról. Gyermekkorában a Bazilikában ministrált. Volt jegyszedő és harangozó is itt. 14 éves korában *Eitler mester* megmutatta neki a fotóelőhívást. Az otthonáról és család többi tagjáról készített felvételeket ezután a fürdőszobába bezárkózva hívta elő. Az első fényképezőképe egy *Smena* volt, melyet később

Praktika tükörreflexes fényképezőgépet követett. Az érettségi vizsgát a Temesvári Pelbárt Gimnáziumban tette le. A gimnáziumi évek alatt épületeket, embereket – főként családtagokat és osztálytársakat fényképezett.

Mudrák Attiláról Nyári Andrea készítette a fotót

1975-ben *Lékai László* esztergomi érsekről készített fényképeket egy egyházi szertartás kapcsán, melyek eljutottak a bíboros úrhoz. Ezt követően felkérték egyházi események fotózására. Érettségi után nem vették fel a kecskeméti főiskolára. *Bartl Lenci*, az akkori kanonok már ismerte korábbi képeit, ezért javasolta Attilának, hogy válassza inkább hivatásának a fényképezést.

1976-tól fényképészgyakornok volt *Szelényi Károly* mellett a Corvina Könyvkiadónál. 1978-tól másodállásban, 1980-tól főállásban fotográfus a Keresztény Múzeumban. A Keresztény Múzeum, Kincstár, a Levéltár és a Főszékesegyházi Könyvtár hivatásos műtárgyfotója. Ez azt jelenti, hogy kizárólag ő fényképezheti gyűjteményük kiállítási tárgyait. Esztergomban páratlanul gazdag és értékes egyházi gyűjtemények vannak. Mudrák Attila szerint ezek létezéséről sajnos kevesen tudnak.

1979-től jár rendszeresen hosszabb időre Erdélybe – az utóbbi években a Teleki Alapítvány megbízásából. Az alapítvány a határainkon túli magyar vonatkozású épített örökség kutatását, dokumentálását, megóvását és felújítását végzi, támogatja. 2015-ben indították el a Rómer Flóris tervet, amelynek keretében 2016-ban közel 100 kárpát-medencei műemléken kezdődtek állagmegóvási, felújítási munkálatok.

Mudrák Attilának 2016 év végén az Országos Széchenyi Könyvtárban nyílt fotókiállítása. A fotók Kárpát-medence eldugott kis falvaiba, földrajzi és szimbolikus értelemben is a végekre kalauzolnak, ahol ma többnyire a reménytelenség és a szegénység az úr. Csak a sok száz évvel ezelőtt művészi gonddal megépített templomok tanúskodnak a valamikori gazdagságról. Azokról az időkről, amikor ezeket a vidékeket még Európa gazdasági és kulturális vérkeringése látta el életető erővel. A művészi fotók mégsem az elmúlás és a reménytelenség tükörképei. Sokkal inkább a szépség, a harmónia és az újjászületés reménye árad belőlük.

A könyvtári beszélgetés alatt a résztvevők kivetítőn megtekinthettek egy fotósorozatot, amelyről Attila szerénysége miatt csak utólag derült ki, hogy díjnyertes fotóit láthattuk.

Mudrák Attila Esztergomért emlékérem és Babits-díj kitüntetések tulajdonosa. 2016-ban Megyei Prima-díjra is jelölték; ezen különdíjat kapott. A Reformáció Emlékbizottság fotópályázatán emberábrázolás kategóriában első helyezést ért el.

A személyére és munkásságára kíváncsi emberek igen nagy létszámban jelentek meg ezen a februári rendezvényen.

Mudrák Attila fotója. A kép forrása:

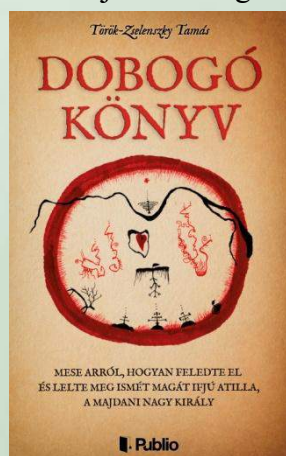
<http://www.granart.hu/index.php/jelenlegi-cehtagok/26-mudrak-attila>

Bepillantás Török-Zselenszky Tamás világába

MAKUYEK NÓRA

A tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár január 18-án tartotta meg az év első **Könyves Szerdáját**. Vendégünk, *Török-Zselenszky Tamás*

egy zenés beszélgetés keretében mutatta be tavaly ősszel megjelent kötetét, melynek címe: **Dobogó könyv**. Költői-írói tevékenysége mellett még a zenének szenteli életét – előadóként és zeneszerzőként. Tatai kötődése okán a közönség soraiban

számos ismerőse foglalt helyet, de rajtuk kívül megjelent a középiskolás és az idősebb korosztály is.

Török-Zselenszky Tamást leginkább az érzékeny dallam- és szövegvilágú **Eleven Hold** nevű zenekarból ismerik, habár nyolc együttesben is közreműködött élete során. Önállóan is fellép „Egygitáros költői estek” című programjaival. Első kötete a *Szívrák* című versgyűjtemény, amely 2009-ben jelent meg. Legfrissebb könyvében történelem, filozófia, spiritualitás, pszichológia és társadalmi kérdések kapcsolódnak egymásba. A szimbolikus főszereplő Attila hun király fiatalkori alakja, aki az önmegismerés és az emberi gondolkodás felfedezésének útját járja a műben. A könyv

borítóját *Kobza Vajk* zenész készítette sámánisztikus rajzok jellegzetességeit felhasználva.

Az előadó jelenleg egy új verseskötet megjelentetésére készül, mellette különböző zenei produkciókban vállal szerepet. A Könyves Szerda hallgatói tartalmas betekintést nyerhettek alkotói munkásságába, és a kötetlen beszélgetés sem maradt el.

Török-Zselenszky Tamás.
Fotók: Dollmayer Bea

Szerzetesrendek Tata történelmében

KEREKESNÉ FULI ANIKÓ

Szent II. János Pál pápa kezdeményezésére – immár 20. éve – február 2-a a Megszentelt Élet Napja. E napon a szerzetesi hivatást választó férfiakról és nőkről emlékezünk meg. Intézményünk 2017. február 15-i, külső helyszínre szervezett rendezvénye is ezt tette a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Csilla von Boeselager Gondviselés Háza Idősek Napközi Otthonában. Megemlékeztünk egy helytörténeti előadás keretében a Tatán letelepült szerzetesrendekről.

A résztvevők megismerhették az egyes rendek alapítását, jellegzetességeit és rövid történetüket, majd a tatai vonatkozásokat.

Az előadáson számos részlet hangzott el *Körmendi Géza*, *Haraszi Mihály* és *Csóka Gáspár* OSB szerzetes publikációiból, melyek nagy segítséget jelentettek az előadás összeállításában.

A fotót Hubik Mónika készítette a rendezvényről

A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Csilla von Boeselager Gondviselés Háza Idősek Napközi Otthonának közös programjai egyre nagyobb érdeklődést váltanak ki, így további előadásaik nyitottá válnak külső érdeklődők részére is. Ez a napközi otthon ideális lehetőséget biztosít közösségi programjaival a kikapcsolódásra, szórakozásra vágyó idősök számára, akik között még 100 esztendőös aktív taggal is találkozhatunk.

400 éve született Bartolomé Esteban Murillo

KEREKESNÉ FULI ANIKÓ

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat tatai idősök napközi otthonának szervezett program-sorozatunk 2017. január 18-i eseményén a spanyol barokk festészet gényusa, a 400 éve született Bartolomé Esteban Murillo került középpontba.

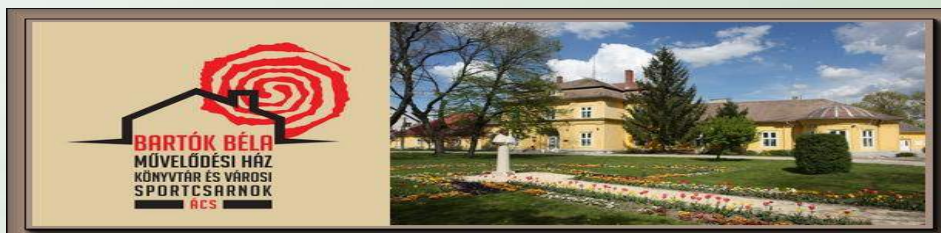
Az előadás hallgatói megismerkedhettek a művész életével és korával, a barokk stílussal, Spanyolország azon tájaival, ahol a festő élt. A festmények ismertetése diavetítéssel, a résztvevők bevonásával zajlott. A *Szent Család madárral*, A *tékozló fiú hazatérése*, a *Szeplőtelen fogantatás*, A *megfeszített Krisztust átölelő Assisi Szent Ferenc*, a *Szent Péter kiszabadítása* vagy épp a *Betegeket ápoló magyarországi Szent Erzsébet* annyira elnyerte az érdeklődők tetszését, hogy a képeket többször is újra kellett vetíteni. A programon elhangzott Murillo aktív szerepe a Rózsafüzéres Szűzanya Társaságban, valamint a Szent Könyörület Társaságban. A résztvevők képet kaphattak a festő példamutató személyiségéről is: hitéről, kitartásáról, amelyet a legnagyobb sorscsapások közepette sem veszített el.

Kerekesné Fuli Anikó és a rendezvény közönsége.

Fotó: Horváth Tamara

A vetítés után megbeszéltük az első félév tervezett rendezvényeit, majd egy kötetlen beszélgetés során felmértük a további programigényeket. A javaslatokat igyekszünk beépíteni a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár éves munkatervébe.

A tavalyi év mérföldkő volt könyvtárunk életében

VARGA ZSUZSKA

Régóta vágyott és tervezett fejlesztésre került sor a 2016-os évben, hiszen a Nemzeti Kulturális Alap és Ács Város Önkormányzatának összefogásával megvalósult városi könyvtárunk belső tereinek felújítása, bútorzatának cseréje.

Tágas tér, olvasóbarát környezetet jellemzi az átalakított könyvtárat. A fotókat Varga Zsuzska készítette

Fontosnak tartottuk, hogy egy könyvtár ne csak porosodó kötetek tárhelye legyen, hanem vonzó kulturális és közösségi térré alakuljon át. Sajnos az anyagi lehetőségek korlátozottsága miatt eddig nem kerülhetett sor az átalakításokra. Az NKA által meghirdetett pályázatra benyújtott tervünk 2.698.353 Ft támogatást nyert el, amelyhez 299.817 Ft önrészt kellett biztosítanunk. A pályázat feltétele volt a József Attila Megyei Könyvtár által jóváhagyott berendezési terv szerinti felújítás és eszközbeszerzés. Az infrastrukturális felújítás összege bruttó 14.986.883 forintból valósult

meg. A megvalósulást követően a könyvtár olvasótere gyermek- és olvasóbarátabbá vált.

A tavaly májusban tartott megnyitón köszöntőt mondott *Németh Gyula*, intézményünk igazgatója és *Lakatos Béla*, Ács város polgármestere. Az NKA képviselőjében *Tőzsér Istvánné Géczi Andrea* beszélt a közös projektről, majd *dr. Voit Pál*, a JAMK igazgatója is kiemelte az összefogás fontosságát. Az ünnepélyes szalagátvágás után *Varga Imre* plébános és *Gerecsei Zsolt*, református lelkipásztor áldást kért a megújult könyvtárra. A megnyitó részeként megtekintették a jelenlévők az Alapfokú Művészeti Iskola rajz tanzakos tanulóinak, *Bazsóné Nagy Marianna* növendékeinek munkáiból nyílt kiállítást. Vendégként fellépett *Georges Boulanger* zeneszerző, hegedűművész.

A gyermekrészleg

Ilyen rövid időintervallumot áttekintve is elmondható, hogy máris érezhetőek a modern kor elvárásainak és az olvasói igényeknek megfelelő átalakítás, a folyamatos

állományfrissítés pozitív hatásai. A régi olvasók és az újonnan beiratkozók visszajelzései alapján elmondhatjuk, hogy a kastélyépület stílusához igazodó, letisztult, elegáns forma elnyerte olvasóink tetszését.

Könyvtári órák és könyvtári programok

Pozitív eredményként könyveljük el az iskolai osztályok, óvodai csoportok rendszeres látogatását, könyvtárhasználati órákra való bejelentkezését is. A diákoknak nagy vonzerőt jelentenek az ifjúsági részlegen lévő babzsák-fotelek. A kisebbek is szívesen töltik az időt a gyermekrészlegen elhelyezett asztalkák, székek, kabalaállatkák és színes párnák között, amíg az őket kísérő szülők, nagyszülők a könyvek között keresgélnek. Örömről szolgál az is, hogy a felújítás során kialakított tér immár alkalmassá vált irodalmi estek, könyvbemutatók, író-olvasótalálkozók megtartására is.

Hodossy Ildikó Radnóti-díjas előadó a Könyvtári Napok egyik meghívott vendége volt

Könyvtári Napok

Meghívott vendégelőadóink a költészet és az olvasás világából választott témákkal gazdagították az eseményeinket. *Hodossy Ildikó* a magyar irodalom költőnőit idézte meg életútjaik bemutatásával és számos verssel. Az előadóművész nem először járt településünkön. A Tatai Fellner Jakab Kulturális Egyesülettel korábban városnézésre érkezve tartalmas délutánt töltöttek Ácson, és az Orfeusz Társulat tagjaként is láthatta már őt az ácsi közönség.

Péterfi Rita olvasásszociológus a Szentendréről, a Pest Megyei Könyvtár munkatársaként érkezett hozzánk. Előadását hallgatva az olvasásfejlesztés lehetőségeivel ismerkedhettek meg a jelenlévők. Megbocsátás hetét is tartottunk, és ingyenes beiratkozás lehetőségével vártuk a már meglévő, és újonnan beiratkozó olvasókat.

Vendégünk volt Kassovitz László mesemondó, meseíró

Mesék hete

Egyszer volt, hol nem volt...Volt egyszer egy Mesék hete. Minden év november 12-én köszöntjük a település egyik legidősebb születésnaposát, a kastélyparkban álló Mesefát. Városunk különleges értéke, az idén már 218. életévét betöltő afrikai kőris, melyet *ifj. Eszterházy Ferenc* ültetett 1799-ben. A 2015-ös évben "Az év fája" versenyben harmadik helyezést elért Mesefa tiszteletére indult útjára a **Mesék hete** elnevezésű programsorozatunk.

Mesés kalandozásainknak egy héten át megújult könyvtárunk adott otthont, ahová szép számmal érkeztek kicsik és nagyok. A hét kezdetén magyar népmesék kerültek terítékre, majd a második napon *Kassovitz László*, meseíró, népi mesemondó volt a vendégünk, aki az óvodások és kisiskolások csoportjait szórakoztatta. A pedagógusokkal érkező gyerekek mellett nagy örömünkre a Szociális Alapszolgáltatási Központból is ellátogattak idősek a rendezvényre. A több órás mesefolyam során hallhatták a mesemondó által életre hívott Pamacs történeteit. A hét során gyerekek találkozhattak még a retro diavetítés csodájával,

számos kacagtató és tanulságos mesével. Zárásként pedig kedvenc történeteiket előszóban hallgathatták meg. Mesélőink *Imhof Orsolya, Takács Kata, Orbán Ilona, Gerencsér Ágnes és Gerencsér Máté*, ill. *Balogh Attila* voltak. Emellett mese-kvízzel, mesedobozba rejtett ajándékmesékkal, népszerű kabalaállatainkkal és mesés játékokkal igyekeztünk még színesebbé tenni a gyerekek élményét.

Gyermekrajzokból kiállítást rendeztünk, amit egész héten át megtekinthettek az olvasók és a hozzánk látogató családok.

Ismerkedés környező országok nyelveivel és kultúrájával

Januártól ingyenes francia nyelvórákon vehettek részt *Orbán Ilona* művésztanárnő felajánlásának köszönhetően azok, akik érdeklődnek e nyelv szépsége iránt. Célunk, hogy röviden ízelítőt adjunk a francia nyelvből és kultúrából. Ezt követően angol, majd olasz, orosz és német tanfolyamokat szeretnénk indítani. Nagy örömünkre élénk az érdeklődés. Emellett a környező országok kultúrájának, nyelvének bemutatására is kísérletet teszünk.

A Boquilla Negra Klarinét Zenekarral ünnepeltük a magyar kultúra napját

KOVÁCSNÉ SVELIK BEÁTA

A Boquilla Negra Klarinét Zenekar teremtett ünnepi hangulatot a magyar kultúra napján az almásfüzitői Községi és Iskolai Könyvtárban. A műsor elején *Bekéné Magyar Melinda* a Petőfi Sándor Kulturális Szabadidőközpont és Könyvtár vezetője köszöntötte a hallgatóságot. Megemlékezett arról, hogy 1989 óta ünnepeljük a magyar kultúra napját január 22-én annak tiszteletére, hogy Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon tisztázta le Csekén a Himnusz kéziratát. Ilyenkor országszerte számos kulturális rendezvényt tartanak. Az almásfüzitői megemlékezés január 20-án a könyvtárban, egy felejthetetlen koncertben öltött testet.

A Boquilla Negra, azaz a „Fekete Fúvóka” a hangszer lelke, amely nélkül nem lehetne azt megszólaltatni. Innen kapta nevét a Boquilla Negra Klarinét Zenekar. 2012 október elején alakultak meg Isaszegen. Az elmúlt évek alatt több mint 50 komolyzenei és ragtime műfajú darabot sajátítottak el. A zene szeretete és a közös játék öröme formálta a négy klarinétost a

környék – és talán az ország egyik legvidámabb zenekarává. Fellépéseiken a felhőtlen szórakozás a legfőbb cél, mellyel ügyesen manipulálva mutatják be Brahms, Bizet, Strauss, Offenbach, Joplin legkedveltebb, legismertebb műveit. Sikereket értek el Isaszeg mellett a fővárosban és más vidéki településeken is. Jártak még előadni Lengyelországban és Szlovákiában. A polkák, táncok, regtime-ok, rumbák és népszerű indulók négy klarinétra való hangszerelésével mindenhol belopták magukat a közönség szívébe.

A Boquilla Negra Klarinét Zenekar tagjai: Bakos Ferenc, Vercsekzi András Manó, Sági Gábor és Varga Zsolt.

Fotó: Kovácsné Svelik Beáta

A zenekar egyik fellépője kötődik Almásfüzitőhöz. Büszkéek vagyunk arra, hogy Varga Zsolt itt töltötte gyermekkorát, itt járt óvodába, általános iskolába. A zene szeretete végigkísérte életét. Édesapja is klarinétozott. Mindketten tagjai voltak az Almásfüzitői Timföldgyár Fúvószenekarának.

A zenekar szépen formált dallamívekkel, könnyed hangvétellel gyorsan vonzóvá tudta tenni a komolyzenét is. A közönség hálás vastappsal köszönte meg a koncertet.

Farsang táján...

KOVÁCSNÉ SVELIK BEÁTA

2011-ben a TÁMOP keretében támogatást nyert hattagú könyvtári konzorciumunk Komárom, Ács, Almásfüzitő, Kisbér, Nagyigmánd és Oroszlány településekkel. A megnyert forrásból két éven keresztül az olvasást és a könyvtárat népszerűsítő rendezvényeket szerveztünk gyermekeknek. Az akkor megkezdett munkát azóta is folytatjuk. Az óvodai és iskolai csoportok továbbra is rendszeresen járnak a könyvtárba.

A farsang a tavaszvárás örömnépe. Február 8-án és 9-én a Sün Balázs Óvoda három csoportja látogatott el könyvtárunkba. Beszélgettünk farsangi népszokásokról, hagyományokról, a télűző ünnepről. Sok szempár figyelte izgalommal az elhangzó verseket. A ráhangolódás kézműves tevékenységgel folytatódott. Tavalý vidám álarcokat

készítettünk, idén bohócot színeztünk. Az apróságok nagyon élveztek. Látszott, hogy jól érzik magukat, és szívesen vesznek részt a könyvtári foglalkozáson. „*Itt a farsang, áll a bál, keringőzik a kanál...*”- énekelték vidáman az óvodások. Ezt követően a gyermekek szavaltak – előadták az óvodapedagógusok által megtanított verseket. Nagyon jól sikerült az idei télűzés, reméljük, hamarosan itt a tavasz!

A könyvtárlátogatási órák alkalmával célom az élményszerzés. A mese, a vers, a játék mind örömforrás a gyermekek számára. Szívesen, figyelmesen hallgatják a verseket, meséket. Felfedezik, megismerik a könyvtárat és annak sajátos hangulatát. Szeretnénk, ha az almásfüzitői óvodások és iskolások minél többen, örömmel és boldogan, szüleiket magukkal hozva járnának a könyvtárba.

Ráhangolódás a farsangra.

A fotókat Herman Éva készítette

Ismerkedés a képes könyvekkel

KönyvtárMozi programok 2017-ben

MIKOLASEK ZSÓFIA

A KönyvtárMozi szolgáltatás Komárom-Esztergom megyében tavaly 9 településen működött, idén bővítjük a szolgáltatást 5 helyszínnel. Így már 14 kiskönyvtárban várja nézőit ez a lehetőség: **Ácsteszer, Bajna, Bakonysárkány, Dömös, Dunaalmás, Kesztlőc, Máriahalom, Mocsá, Naszály, Pilismarót, Szákszend, Tardos, Tarján és Vértessolna** településeken. Eddig zömmel véletlenszerűen zajlottak a vetítések; nehéz volt megtalálni a célközönséget, és kialakítani a projekt kereteit.

Vacsakamati virága - Kesztlőcön. Fotó: Klinger Ágnes

Az NKA pályázatának köszönhetően szeretnénk támogatni a települések könyvtárosait ebben a munkában. Szeretnénk átgondoltabban szervezni a vetítéseket, továbbá olyan kísérő programokkal társítani, amelyek becsalogatják a nézőket a KönyvtárMoziba. Kiemelten kezeljük a József Attila Megyei és Városi Könyvtár ökoarculatához kapcsolódó „zöld” filmek

vetítését, valamint a gyerekfoglalkozásokhoz kapcsolható vetítéseket. 2016 során a hiányzó technikai eszközöket beszereztük. Komplex programot dolgoztunk ki a települések számára. Ugyanazt a 12 filmet vetítjük mindenhol, a kapcsolódó programok is ugyanazok lesznek. 2017 elején minden érintett településnek elküldtünk egy könyvtármozis csomagot, mely tartalmaz ötleteket és eszközöket a barkácsoláshoz, a vetített filmek adatait, valamint a kapcsolódó foglalkozások óravázzatait.

Vetített filmek:

- **A 80-as évek kiváló magyar filmjei felnőtteknek:** *Eldorádó, Megáll az idő, Mephisto, Szamárköhögés, Te rongyos élet!*
- **Gyermekeknek szóló filmek:** *A hetvenkedő sűn, Az éjszaka csodái, Boltosmesék, Káló, a cigánylegény, Mesél a kő, Vacsakamati virága.*
- **Öko-film:** *A természet IQ-ja* – ezt a filmet minden településen *Nász János*, a József Attila Megyei és Városi Könyvtár munkatársának, a könyvtári öko-szemlélet „gazdájának” előadása kíséri.

Minden vetítés után lehetőség nyílik egy kvíz kitöltésére. A legjobban válaszolók között filmes ajándékokat sorsolunk ki 2017 decemberében. A gyermekfilmek mindegyikéhez komplett óravázlatot teszünk fel honlapunkra, kivételt képez ez alól a *Boltosmesék* című film, melyet minden településen *Mikolasek Zsófia* foglalkozása kíséri. Vetítési naptár és óravázlatok: <http://www.kemkszr.hu/?q=node/72>

Bakonyársarkánytól Dömösig – KönyvtárMozi a környezet- tudatosítás jegyében

NÁSZ JÁNOS

A JAMK Megyei Ellátási és Módszertani Osztálya idén kiemelt figyelmet szentel a KönyvtárMozi programsorozat keretében is a környezetünkkel, fenntarthatósággal, klímaváltozással, Földünkkel, lakóhelyeinkkel és ökológiai állapotunkkal kapcsolatos témaköröknek. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez tartozó 59 település közül azon 14-ben kerül bemutatásra a **Természet IQ-ja** című film, amelyek csatlakoztak a KönyvtárMozi programhoz. A vetítés előtt néhány gondolatnyi bevezető hangzik el, a film után pedig egy közös beszélgetés, esetleges vita indul a látottakról. Ez az ismeretterjesztő módszer egy újabb szelete annak a hazánkban és már határainkon túl is elismert komplex környezettudatosító munkának, amelyet a JAMK immár több esztendeje folytat.

Egy képkocka „A természet IQ-ja” című filmből.

A kép forrása: www.nava.hu

Szándékaink, hogy impulzusokat adjunk a kistérségi könyvtárak közösség-szervező és -erősítő tevékenységéhez, továbbá segítsük a természettudatos szemléletformálás hangsúlyosabbá válását. Gyorsan változó

világunkban a könyvtáraknak, mint közösségi és információs központoknak reagálniuk kell a társadalmunk előtt álló legfontosabb kihívásokra. Ezért is új szemléletformálásra, paradigmaváltásra van szükség. Egyre több kistérségi könyvtárunk vette fel tevékenységi körébe a „könyvtárzöldítést”. Ebben a legkisebb települések közösségei – mint cseppek a tengerben – éppúgy számítanak, mint a nagyobb közösségek.

Mindezekhez hathatós segítséget nyújt a Nemzeti Kulturális Alap támogatása, amelynek köszönhetően a „könyvtármozizás” országos méretű hálózattá nőtte ki magát. Ezért is egyre vonzóbb és népszerűbb hazánk kiskönyvtáraiban ez az új ismeretterjesztő és szemléletformáló módszer. Felébreszti és megújítja az együvé tartozás, együttérzés szellemiségét és lelkiségét.

Nász János a bakonyársarkányi programon.
Fotó: Bene Nikolett

Megújult a könyvtár Vértessomlón is

SZILASSI ANDREA

A Vértessomlói Német Nemzetiségi Általános iskolában 2017. február 3-án átadták a felújított könyvtárat, amely ezután községi könyvtárként is funkcionál. A megjelenteket *Hartdégenné Rieder Éva* intézményvezető üdvözölte. Köszöntőt mondott még *Czunyiné dr. Bertalan Judit* kormány megbízott, *Popovics György*, a megyei közgyűlés elnöke, *Igó István* polgármester és *dr. Voit Pál* könyvtárigazgató.

**KemGuru kulcstartó az új könyvtárhoz Voit Páltól
Hartdégenné Rieder Évának. Fotó: Török Csaba**

A korszerűsítés a helyi önkormányzat és a JAMK együttműködésével, közös finanszírozásban valósult meg. Helyi és pályázati forrásból finanszírozták a helyiségek korszerűsítését: az egykori szolgálati lakásból a belső falak lebontásával világos, tágas tereket alakítottak ki. Mivel a község már a KSZR 2013-as létrejötte óta szerződött település, a kezdetektől folyamatosan, tudatosan fejlesztették ezt a könyvtárat is. 2013-2016 között összesen 4.435.060 Ft fejlesztési forrás érkezett a megyei ellátás keretében a somlói könyvtárba. Ebből 2.150.541 Ft dokumentum-beszerzésre, 627.180 Ft pedig rendezvények előadói honoráriumára

lett fordítva. Polcokat, babzsák-foteleket, olvasói- és számítógép-asztalokat, továbbá szőnyeget és irodai széket vásároltunk a könyvtárba. Korszerű technikai berendezéseket is beszereztünk: olvasói számítógép, nyomtató, wifi-router, továbbá laptop és digitális fényképezőgép a könyvtárosnak. A dokumentumállomány fejlesztése mellett egy papírszínház mesegyűjteményt is juttattunk *Seffer Tímea* könyvtárosnak, amivel lebilincselő foglalkozásokat tarthat a gyerekeknek.

A változások nélkülözhetetlen elemeként komoly és hosszantartó szakmai munkára is szükség volt. A könyvtári állományt átválogattuk, sok példányt leselejteztünk. Valamennyi könyvet jelzetelni, vonalkódozni kellett. A községi könyvtár gyűjteménye már rögzítve volt elektronikusan a Textlib integrált rendszerben, az iskolai könyvtár állományát azonban honosítanunk kellett. Kollégáink 2013 óta 3.280 kötetet rögzítettek elektronikusan. A feldolgozott könyvek raktári rendben kerültek vissza a polcokra. Ebben a munkában *Fink Noémi* és *Halász Adél* könyvtárosok, továbbá *Mikolasek Zsófia* osztályvezető, valamint *Balogh Anett* kulturális közfoglalkoztatott vett részt.

Az iskola diákjai egy hangulatos, német és magyar nyelven előadott műsorral színesítették az átadó ünnepséget. Fotó: Török Csaba

Tágas, napfényes terek, válogatott könyvek, számítógépek és hívogató fotelek várják a látogatókat.

Fotó: Török Csaba

Barátságos miliő fogadja a legkisebbeket is.

Fotó: Szilassi Andrea

A kézikönyvtár. Fotó: Török Csaba

Megkérdeztük Seffer Tímea könyvtárost, milyen tervei vannak a jövőre nézve:

„Tele vagyok tervekkel a könyvtárral kapcsolatosan erre az évre és a következő 100 évre is....

A könyvtár tavasztól (nagy valószínűséggel) nyitva lesz a falu felé is. Remélem, hogy a tanítványaim lelkesen mesélnek a gyönyörű új könyvtárról a szüleiknek, nagyszüleiknek és felkeltik ezzel a rokonok kíváncsiságát, akik majd szép számmal érkeznek a könyvtárba. Sok programot tervezek, szervezek: márciusban Mikolasek Zsófia érkezik majd a negyedikesekhez egy mesevetélkedővel, májusban Figura Ede jön hozzánk egy zenés mesejátékkal, ősszel pedig Lackfi Jánost várjuk egy író-olvasó találkozóra. Ha a költségvetésbe belefér, akkor karácsony előtt egy Walt Disney vetélkedőt szerveznék az alsósoknak.

Könyvtárhasználati órák rendszeresen vannak a könyvtárban, a diákok itt készültek a leányvári történelemversenyre is (immár használva az internet adta lehetőségeket), többen nekikezdték a Megyei Könyvtár olvasópályázatának is, de szívesen térnek be kézműveskedni is a gyerekek.

A könyvtárat naponta keresik fel kicsik és nagyok, kollegák, tanítás előtt és után, de még a szünetekben is.

A terveim között szerepel, hogy társasjátékokkal gazdagodunk, ezzel is vonzóbbá téve a helyiséget. Szeretném, ha tévével, DVD-lejátszóval is rendelkeznének, mert akkor filmvetítésekkel is színesíthetnénk a kínálatunkat.”

Számítógépes tanfolyam Bajnán

ERDŐSNÉ CSÍK KATALIN

2017 januárjában harmadik alkalommal kínáltunk ingyen számítógépes tanfolyamot a bajnai nyugdíjasok részére. Az előző évekhez hasonlóan idén is a József Attila Megyei és Városi Könyvtár biztosította a technikai háttérrel a 12 résztvevő számára. Bajna község alpolgármestere, *Hudoba Gyula* ismét szívesen vállalta, hogy a tanfolyam vezetőjeként, önkéntes munkában két héten keresztül fáradhatatlanul foglalkozik az idősekkel. Gyuszi bácsi több évtizedes pedagógiai múltja garanciát jelent arra, hogy kifogyhatatlan türelmével és szakmai tudásával a tanfolyam élmény is legyen a résztvevők számára.

Tanulni sohasem késő! Hudoba Gyula a bajnai nyugdíjasok körében. Fotó: Erdősné Csík Katalin

A már bevált előszervezéssel, gyakorlottan készítettük elő a tanfolyamot. Mindig különleges azonban az az izgatott várakozás, ahogy a tanfolyam nyitónapján fogadjuk az időseket. Megható és örömteli élmény, amint a januári télben feltűnik egy idős ember, aki hosszú idő után újra kinyitja az iskola ajtaját, majd bekuckozza magát a könyvtár melegébe,

hogy belevágjon a számítógépes alapok elsajátításába. Mindazonáltal ez a program nemcsak a tanulásra ad lehetőséget, hanem jókedvű együttlésre, beszélgetésekre és sok vidámságra is. *Pallagi Tibor* polgármester úr a nyitónapon személyesen köszöntötte a résztvevőket. Pillanatnyi rémület követte azon kijelentését, mely szerint az utolsó napon szintén meglátogatja a tanfolyamot, de akkor már könyvelési anyaggal is készül, amelyben bizonyítani lehet a megszerzett tudást. Kis idő elteltével rájött a társaság, hogy polgármester úr csak viccnek szánta e kijelentést.

Az alapvető kérdésre, hogy hogyan építsünk közösséget? – néha egy ilyen apró történet is megadhatja a választ, amely túlmutat egy laptopon és a szövegszerkesztés funkcióján. A januári hideg nehezen múlt el, jó volt így együtt lenni a könyvtár melegében.

Vivek Madar ayurveda terapeuta előadása

ERDŐSNÉ CSÍK KATALIN

Vivek Madar, dél-indiai ayurveda pancsakamra terapeuta „Főzés és érzés” című előadása érdekes módon kötötte össze a keleti filozófia és gyógyászat látásmódját az európai gondolkodással. A rendezvényt a bajnai Községi Könyvtár szervezte.

A gyógynövények gyógyhatásának ősi tudományát a családjától kapta, ahol apáról fiúra szállva a mindennapi élet része volt

e tudomány alkalmazása. A dél-indiai trópusi klíma különösen kedvez azoknak a gyógynövényeknek, amelyeket hasznosítanak az ayurvedikus gyógyításban. Ismereteinek bővítését azonban professzionális úton is fejlesztette: ayurveda és a jóga tanulmányait a KLE Egyetemen, Karnatakában végezte.

Magyarországra azért jött, mert kihívásnak érezte az indiai gyógymód alkalmazását az európai ember betegségeinek kezelésében. Európa más országaiban és az Egyesült Államokban már nagy népszerűségnek örvend az ayurveda. Előadásában hangsúlyozta a test és lélek harmóniájának fontosságát is. Vivek Madar 2017. februári előadása Bajnán immár a sokadik volt, de ezúttal is nagy érdeklődés fogadta gondolatait.

Endrédi Béla fotókiállítása

ERDŐSNÉ CSÍK KATALIN

Nagy várakozással készültünk *Endrédi Béla* fotókiállítására. Az előkészületek már 2016 októberében megkezdődtek, amikor a – szintén a községi könyvtár szervezésében meghirdetett – „*Bajna hétköznapijai és ünnepei*” című fotópályázat anyagának zsűrizésére kértük fel a tatabányai fotóst. A januári kiállításra készülve már tudvalevő volt az is, hogy Endrédi Béla időközben első helyezést ért el a JAMK által kiírt „*TÉT - Tégy érte többet!*” című tatabányai fotópályázaton is, így a könyvtári kapcsolódási pontok tovább gazdagították a fotós bemutatkozását.

A kiállításmegnyitó napján rácsodálkozhattunk arra, hogy az elektronikus felületen látott képanyag mennyivel részletgazdagabb, élettelibb

fotópapíron. A hagyományos, keretbe foglalt képmegjelenítés egyedi hangulatot, elgondolkodtató érzéseket nyújtott a kiállítást megtekintők részére.

A fotó Endrédi Béla kiállításának megnyitóján készült.

Fotó: Erdősné Csík Katalin

A kiállítás hatására úgy döntöttünk, hogy 2017. február 25-én indítunk egy fotótanfolyamot a község érdeklődői számára, amelynek vezetésére Endrédi Bélát kértük fel. Terveink szerint a tavaszi hónapok utolsó szombatjain a könyvtárban kerül sor az elméleti és gyakorlati oktatásra, amely májusban egy csoportos terepfotózással zárul.

Varázslatos babavilág

ERDŐSNÉ CSÍK KATALIN

Bajna község önkormányzata és könyvtára közös szervezésben adott otthont a TÁTI Porcelánbaba Klub alkotásait bemutató kiállításnak. Az eseményt *Pallagi Tibor*, Bajna község polgármestere, *Turi Lajos*, Tát város polgármestere és *Hámos László*, a táti Kultúrház és Könyvtár igazgatója nyitották meg.

A kiállítás címeként megadott varázslatos babavilág a valóságban is életre keltette azt a csodát, amit a babákból összeállított életképek megjelenítettek. Minden darab egyedi, kézműves remekmű, amelyben az aprólékos kidolgozás mögött a babakészítő személyisége is megmutatkozik. Porcelánból általában csak a babák feje, végtagjai és mellrészke készül, amelyet a mester önt ki kaolin alapú masszából

gipszmintába. Az arc kidolgozása több napos megmunkálás, csiszolás, festés, majd égetés után nyeri el végleges formáját. A fejtartástól, a „sminktől”, a szem formájától függően egy-egy alapformából számos egyedi karakter születhet. A porcelán testrészek kitömött textil testet kapnak, aminek belsejében egy csontszerű műanyag váz gondoskodik arról, hogy a baba különböző mozdulatoknál is megálljon. A kalaptól a cipőig minden ízében valódi öltözékekről beszélhetünk. A ruhavarrást komoly kutatómunka, illetve a textíliák és egyéb kellékek gondos összeválogatása előzi meg. Az életképek témaválasztásánál egy-egy történelmi kor viselete jelenik meg a babákon.

Barokk esküvő. A fotókat Bárándi Zoltán készítette

A TÁTI Porcelánbaba Klub alkotásai a megyei értéktár értékei között is szerepel. Bízunk abban, hogy a bajnai kiállítás nem csak a közsgben élőknek, hanem a környező településeknek is különleges, magával ragadó programot kínál.

Részlet a "Vasárnapi mise után" című életképből

Nyugdíjasok filmklubja alakult Bajnán

ERDŐSNÉ CSÍK KATALIN

Nagy örömmel fogadtuk *Bónis Márta*, a Bajnai Nyugdíjasklub vezetőjének megkeresését és kérését, hogy havi rendszerességgel biztosítsunk helyszínt és lehetőséget közös filmnézésre a klub tagjainak.

Az első filmvetítésen a Bajnai Települési Értéktár felvételeit nézhették meg a résztvevők. Az értéktári anyagra többek között azért is esett a választás, mivel a közsgi könyvtár tevékenyen részt vesz az értéktári munkálatokban, így két olyan terület találkozását és együttműködését volt alkalmunk prezentálni, amelyek immár második éve gazdagítják a közsg hétköznapijait. *Pallagi Tibor* polgármester köszöntője után *Hudoba Gyula* alpolgármester beszélt, aki egyben a Települési Értéktár elnöke is. Ismertette általánosságban az értéktár munkáját, és felsorolta az eddig értéktárba került bajnai értékeket.

A Nyugdíjasok Filmklubjának résztvevői.

Fotó: Erdősné Csík Katalin

Az ezt követő vetítés multidéző hangulatában sok meghitt és kedélyes pillanat kapott helyet a régi szokások felelevenítésével. A klub tagjai számára szemléltethettük a KönyvtárMozi fogalmát és lehetőségeit. Reményeink szerint az első, helyi vonatkozású filmvetítés után a nyugdíjasok a NAVA filmkínálatából választott filmek megtekintésével további tartalmas és kellemes könyvtári délutánok elé néznek. A könyvtár egy filmklub szerepét is felkínálja az érdeklődők számára.

Nyílt nap az Arcanum Kft-vel

BARTÓK GERTUD

2016. december 9-én Budapest Főváros Levéltára adott otthont az Arcanum Kft. bemutatkozásának a felhasználói közönség előtt. A délelőtti folyamán áttekintést adtak adatbázisaikról, bepillantást engedtek készítésük, gyarapításuk, feltöltésük folyamatába.

A szakmai nap **Biszak Sándor** előadásával kezdődött.

A képek forrása: <https://www.facebook.com/arcanumkft/>

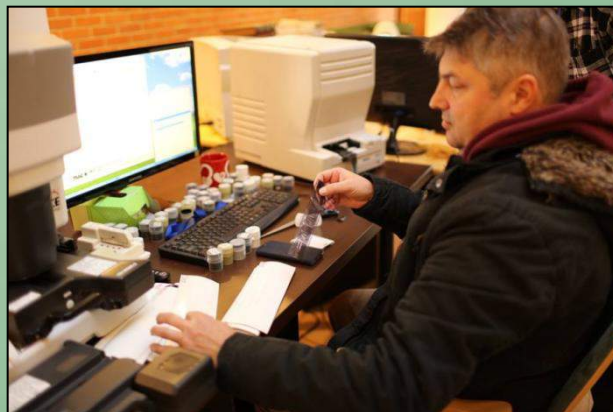
A cégvezető ismertette a Hungaricana közgyűjteményi portál és az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT Plus) történetét. Beszélt azokról a pályázatokról, amelyek segítségével kiépült a már több millió oldalnyi feltöltést tartalmazó adatbázis. Európai összehasonlításban kiváló minőségű, és a feldolgozott anyag mennyiségét tekintve is impozáns adatbázis jött létre. Ennek tartalma a könyvtárak segítségével éri el a felhasználók nagy részét.

Biszak Előd programozó e munka informatikai hátterét ismertette. Előadásában említette a várható fejlesztéseket és az új trendeket is – hasonló adatbázisokkal összehasonlítva.

Ezt az eszközt könyvek digitalizálására használják

Kenyeres István főigazgató Budapest Főváros Levéltárából a közgyűjtemények és a portálok kapcsolatáról szólt. Kiemelte annak jelentőségét, hogy a kutatók és az érdeklődő olvasók számára milyen hasznos és bőséges információforrás ez a két webhely. A szakmai program második felében az Arcanum munkatársai a gyakorlatban is megmutatták a digitalizálás folyamatát, illetve azokat az eszközöket és szoftvereket, amelyekkel dolgoznak. Minden dokumentumtípust az annak megfelelő szkennelrel olvasnak be, a festményeket pedig digitális fényképezőgépekkel rögzítik. Érdekes és tartalmas program volt.

Digitalizálás diafilmekről

Kertész vagyok ! – Gondolatok a fenntartható kertművelésről

NÁSZ JÁNOS

2016. december 12-én Gyulai Iván élvezetes előadását hallhatta a szép számmal megjelenő közönség az MTA Könyvtár és Információs Központ előadótermében. Az előadó az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány elnöke, intézetigazgató és címzetes egyetemi tanár. Ez a program a „Kertész leszek” című öko-előadássorozat méltó záró rendezvénye volt. Többek között azért is, mert Gyulai Iván a saját kertészeti tapasztalatait mutatta be, és gyakorlatban is beigazolódtak elméleteit osztotta meg a résztvevőkkel.

Dr. Gyulai Iván. A kép forrása: <http://utajovobe.eu/hirek/fenntarthato-fejlodes/2102-osszefoglalo-a-fenntarthato-fejlodes-cimu-tanulmanyrol-1>

Hogyan is működik egy harmonikus vegyszer- és genetikai beavatkozástól mentes kiskert, amelyben szinte minden munkát maga a természet végez el? Először is földünkről a többlet nitrogént kellene eltávolítanunk. Tehát nem szabad műtrágyázni! Sajnos évente mintegy 200 millió tonna műtrágyát használunk fel. A termőtalaj nitrogénfelvétele természetes módon a légkörből történik, és ehhez nitrogénkötő baktériumok szükségesek. Ha monokultúrát létesítünk, azaz csak egyféle növényt termesztünk, akkor nem lesznek megfelelő mértékben ilyen baktériumok ültetvényünkben. Ha belenyúlunk a természet rendszerébe, akkor nem várható jó eredmény. Amikor öntözünk, akkor még több gyomnövényt hívunk elő.

Fellazítjuk a tápanyagot a földünkben, és minél többet gyomlálunk, annál több gaz terem. Ezzel tönkretesszük a termőtalajt. Ha leszedjük a termést, akkor hagynunk kellene a földben elszáradni a növényeket! A növényvédelmet tekintve alapvető dolog, hogy a kertésznek meg kell védenie növényeit. Viszont kémiai védekezésnél a növény termésének beltartalma csökken. Vegyszeres növényvédelemmel és a módszeres talajforgatással csökkentjük a növények védekező képességét. Ehelyett inkább hagyjuk, hogy a növény meg tudja védeni saját magát! A kert tisztántartásánál már említettük, hogy ha a gazokat, faleveleket eltávolítjuk, akkor kitesszük a talajt a környezeti hatásoknak, és megakadályozzuk a humuszképződést. Műtrágyázással elpusztítjuk a parányi hasznos lényeket a talajban, és gyengítjük a növények védekezőképességét. Felesleges a talaj felszántása is, mert ezt a különböző baktériumok és állatok elvégzik helyettünk.

Mindezek következménye lehet az úgynevezett *minőségi éhezés*. Ez annak a kifejezése, hogy olyan növényeket termesztünk, amelyeket korábban, még érési idejük előtt szedünk le, ezért kevesebb tápértéket fognak tartalmazni. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a növényt nemesítettük, vagy genetikailag módosítottuk, továbbá ha mi védekeztünk a növény helyett. **1950-ben még 150-szer több C vitamint tartalmaztak gyümölcsünk!** Részben a tömegtermelés fent említett okai miatt ennek mértéke drasztikusan lecsökkent. Az intenzív termelési mód már legalább 3,5 milliárd embert érint. Mi az, ami leginkább akadályozza kertművelésünket, fenntartható művelésünket? A tudatlanság, az ismerethiány és a téves szemlélet, valamint a különböző érdekek. Jó példa erre a búza. Az összes élelmiszertermelésünk 20 %-át teszi ki, és 7,5 milliárd embert érint. A mai nemesített búza viszont már egy mérgező növény!!! 1903-ban már az amerikai

kongresszus is be akarta tiltani, de hatalmas hasznot hozó gazdasági érdekek miatt ez nem sikerült. A glutén gátolja a jóllakottság érzését, és csak eszünk, meg eszünk, mégis folyamatosan éhesek vagyunk. **A mai búza a függőséget okozó növények között az első helyen áll.** Sajnos az élelmiszeripar széles körben felhasználja. Hogy a genetikailag módosított búzának nincsenek hasznos táplálkozási jellemzői – ez nem új keletű tudás. Az ősbúzára, az *alakorra* ez persze nem vonatkozik.

Ember- és környezetkímélő kertművelés. A kép- és videó forrása: <https://www.youtube.com/watch?v=uHcJ088tX5E>

A fenntartható kertművelés lényege az, hogy ember- és környezetkímélő legyen, a szántás nélküli, direkt művelést helyezze előtérbe, amelyben folyamatosan visszaépül a talaj szerkezete és humusztartalma. Ősszel mindig takarjuk be a földünket, mert ennek révén megelőzzük az erózióját és betömörödését, a tápanyag kimosódását, a gyomosodást. Ezzel egyúttal kiegyenlítjük a külső hőmérsékleti ingadozásokat is. A takarás magába szívja a nedvességet, elraktározza, így megvédi a földet a kiszáradástól. A csapadékvíz megfogása azért is fontos, mert hazánkban évente átlagosan 200 milliliternyi a csapadékhiány. A talajtakaró viszont biztosítja a normális talajélet feltételeit. A megoldás tehát, hogy a csapadékvizet nem elvezetni kell, hanem a talajban tárolni.

Az úgynevezett *televény talaj* lényege, hogy a humuszos, lebomlott növényi hulladékot tartalmazó talaj megfelelő életteret biztosít a mikroorganizmusoknak, és mentes a hőingadozásoktól is. Amit elveszünk a talajból, azt vissza is kell juttatni neki. A mulcs, a növényi eredetű, rostos, nyers takaró az optimális erre, amelyben megfelelő a nitrogén-

szén aránya, és elegendő benne az oxigén és a nedvesség is. Az ősszel, 50-60 centiméteres vastagságban kihelyezett takaró május végére összeesik néhány centi vastagságra, és vékony televényréteg képződik belőle. A következő években, az őszi időszakokban már egyre kevesebb zöldhulladék takarással helyreáll talajrétegünk, és ezután önfenntartóvá válik ez a folyamat.

Gyulai Iván kertje. A kép és videó forrása: <https://www.youtube.com/watch?v=sm0dFKqy9w>

A kerttervezésnél vegyük figyelembe a fényviszonyokat is. Lehetőleg szórt fényt biztosítsunk, mert a direkt hőt egyik növény sem szereti. Gondoskodjunk a mozaikosságról is, ami azt jelenti, hogy ne alkalmazzunk monokulturát! (Kivétel a petrezselyem és a dinnye, mert ezek csoportban szeretnek lenni.) A klimatikus szempontok és az élőhely-változatosság meghozza a gyümölcsét. Növényvédelemre igazából nincs szükségünk, hiszen a természetben a különböző folyamatok erősítik vagy korlátozzák egymást a maguk rendje szerint, hiszen a természetben önszabályzó ökológiai rendszerek léteznek. A változatosságot segítheti a növénytársítás és a vetésforgó alkalmazása is. A beteg növényeket hagyjuk békén a helyükön, mert ez segíti a többi növény önszabályzó védekezését.

A régi, már-már elfeledett tudás és módszerek segítségével örömteli és egészséges termést hozó kertünk lehet. Bármennyire is meglephetnek bennünket az itt elhangzott információk, az ember- és környezetkímélő kertművelő hagyományainkban évszázados hasznosítható tapasztalatok vannak, csak élni kell velük. Nulla beavatkozás és nulla növényvédelem alapján utánozzuk a természetet!

Januári pillanatképek a gyermek-részleg rendezvényeiről

ERŐSNÉ SULLER ILDIKÓ

„Állati” jó bemutató – Vendégünk volt Tóth Gábor
solymás és állattartó 2017. január 16-án.

Róka koma bemutatkozik a gyerekeknek.

Fotó: Sutáné Csulik Andrea

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával indította útnak a József Attila Megyei és Városi Könyvtár gyermekrészlege az *Izgő-mozgó állataink: kukkantás kedvenceink hétköznapijaiba* című, 4 alkalomból álló programsorozatát. A szervezők célja: a téma minél több oldalról való megközelítése. Így esett elsőként a választás Tóth Gábor fenti című bemutatójára, hiszen jó híre és a korábbi tapasztalatok is azt mutatták, tökéletesen illeszkedik az elképzeléseinkbe. Tudtuk, személyisége, stílusa magával ragadja a közönséget, a szó szoros, és átvitt értelmében egyaránt kacagva sajátítanak el számtalan új ismeretet tucatnyi apróbb, és nagobbacska állatok életmódjával, viselkedésével, testfelépítésével kapcsolatban. Sem mi, sem az apró gyereksereg nem csalódott, Tóth Gábornak ezúttal is köszönet a kellemes délutánért. Az élmény akkor kerekedett ki teljes mértékben,

miután a résztvevők mindegyike elkészítette saját rókáját egy kézműves foglalkozás keretében.

Mesterségem címere: Orvos – Vendégünk
Dr. Plavec János volt 2017. január 23-án.

Plavec doktor életcélja, hogy segítsen a beteg embereken. Fotó: Erősné Suller Ildikó

A népszerű szakmák, mesterségek bemutatása céljából indított előadássorozatunk januári vendége, dr. Plavec János, szemernyi kétséget sem hagyott hallgatóságunkban afelől, hogy ez az a szakma, ami élethosszig tartó tanulást követel meg. Nem elég jó tanulónak lenni, a lehető legjobb teljesítményt kell nyújtania az ember gyerekének, ha orvoslásra akarja adni a fejét. Az általános iskolából erős gimnáziumba, gimnáziumból egyetemre kerülni csak kitartó, és rendszeres tanulással lehet. S aki kellő szorgalmával felvételt nyert, továbbra is kemény munkával érheti el, hogy ne hulljon ki a rostán. Több év kemény alapozása szükséges ahhoz, hogy betegek közelébe kerüljenek a jelöltek, s bizony, ezek is kemény tanulással töltött évek. Előadónk az egyetem utolsó éveiben mentőzéssel is gyarapította ismereteit, majd a végzést követően bányamentőként dolgozott. A ma háziorvosként tevékenykedő gyógyító életének szerves részét képezik a továbbképzések, hiszen a

tudomány állandó fejlődése a gyógyítás érdekében naprakész szakembert kíván. Hogy miért lett mégis orvos? Mert életcélja az emberek segítése. Ő az, aki naponta néz elesett, olykor rémült emberek szemébe, s a legdrágább „fizetsége” a felépült betegek jó szava, a gyógyítóra való jó emlékezete.

Mesesarok – vendégünk *Zsigáné Marosi Éva* volt 2017. január 27-én.

Kicsik és nagyok mesehallgatás közben.

Fotó: Erősné Suller Ildikó

Az immár 4. évfolyamát élő Mesesarok közönsége nagy érdeklődéssel várta a januári előadónkat, Zsigáné Marosi Évát, a Tappancs Állatmenhely Alapítvány elnökét. Hagyomány, hogy a város népszerű személyiségeit invitáljuk körünkbe, egy-egy mese erejéig. Nagyszerű pozitív hozadéka ennek a tág nézőpontnak, hogy meghívott vendégeink nem csak a kedvenc meséjüket hozzák, de személyiségük, érdeklődési körük, hivatásuk egy-egy szeletét is megcsillantják előttünk. Ezen a januári pénteken sem volt ez másként. *Pásztohy Panka: Mentsük meg a kiskutyám!* című meséje bevezetésként szolgált egy kellemes beszélgetéshez előadó és hallgatósága között. Kinek milyen kedvence van otthon? Hogyan került hozzá? Milyen érzés gazdinak lenni? Mit jelent egy kutyus, vagy éppen cica szeretetét érezni? Mind-mind az állatbarátok diskurzusának fő kérdesei, témakörei – ami bizonyosság arra nézve, hogy ezen az estén garantáltan állatbarát közönség gyűlt össze könyvtárunk falai között. Fontos kérdések! S ami még fontosabb, hogy a Mesesarok látogatóinak nagy része a legfogékonyabb korosztály képviselői, ezért is nagy jelentőségű az állatvédelem témája ebben a körben. Hiszen, „*egy nemzet nagysága és erkölcsi fejlettsége híven tükröződik abban, ahogyan az állatokkal bánik*” (Mahatma Gandhi).

A felelős állattartásról - Dr. Fogarasi Tünde állatorvos volt a vendégünk 2017. január 30-án.

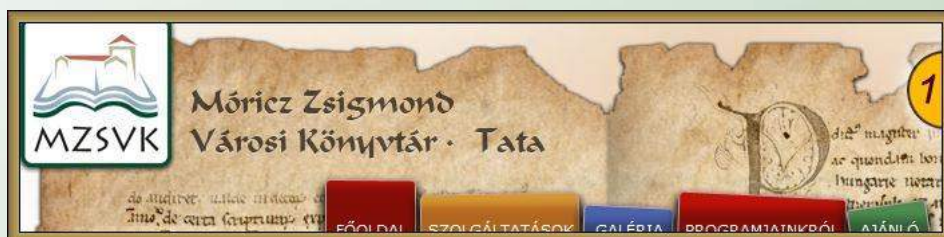
Egy havas kora délutánon sajátos kompánia kopogtatott könyvtárunk ajtaján. Két felnőtt és két gyerek érkezett két kutyával, továbbá a felnőttek állattartó kosarakban egy macskát és egy nyulat is cipeltek. Dr. Fogarasi Tünde állatorvos és asszisztense, Jovita, valamint kis segítők: *Somogyi Bercel* és *Somogyi Borka* kezei tele voltak pórázvégekkel, szatyrokkal, batyukkal, cicaládákkal. Az egyik kutya tappancsát láthatóan erősen csípte a januári jég ellen kiszórt só, míg *Yodika*, a másik eb éles vakkantásokkal követelt magának figyelmet.

Munkában a leendő állatorvosok

Fotó: Erősné Suller Ildikó

A Kodály Zoltán, és a Herman Ottó Általános Iskola tanulói ezúttal az Izgó-mozgó állataink című programsorozat újabb állomására érkeztek. Mint ahogyan a cím is mutatja kis kedvenceink testi és lelki igényei voltak az előadás középpontjában. Nekünk állattulajdonosoknak megfelelő ismeretekkel kell rendelkezünk, nem utolsósorban kellő felelősségtudattal, hogy kis állataink ne szenvedjenek szükségét. A közönséggel együtt vitatta meg ezeket előadónk, majd sor került a rendhagyó állatsimogatóra is: résztvevőink meghallgatták „statisztáink” szívverését, Somogyi Borka jóvoltából élesben nézhették a körömvágást, és ha az injekciózást nem is, de annak mikéntjét természetesen részletesen meghallgathatták. A legfontosabb állatorvosi, és állatgondozási eszközöket Somogyi Bercel mutatta meg közönségünknek. Az alkotó percek sem maradtak el természetesen, előadónk és a közönség együtt élvezték a kreatív munkát.

Malacunk volt!

DOMÁNYI ZSUZSANNA

Szerencsésen indult a 2017-es év a Talentum Általános Iskola harmadikosainak, mert újév alkalmából ellátogattak a Mórícz Zsigmond Városi Könyvtárba kézműveskedni. Először Dömötör Tekla: Magyar népszokások című könyvéből ismerkedtünk az újesztendő hagyományaival. Majd következett a

foglalkozás, ahol a tanulók rózsaszín kartonpapír és hurkapálcika segítségével malacka síkbábokat készítettek turcsi nózival, kunkori

farkincával, gömbölyded pocakkal. A bábok életre keltek a gyerekek kezében. Előkerültek az előre elkészített díszletek, valamint a farkas bábfigurája, s már kezdődhetett is Benedek Elek: A három kismalac című meséjének megjelenítése. Nagy volt a tolongás a szerepekért. Végül háromszor báboztuk el a mesét, hogy lenyugodjanak a kedélyek, és mindenki kipróbálhasson minden mesefigurát. A kis bábjátékosok átérték a történetet, remekül használták újdonsült, maguk által készített bábjaikat, tehát valóban malacuk volt!

Családban marad - versdélután

DOMÁNYI ZSUZSANNA

Ismét összegyűltünk 2016 adventjének idején a Mórícz Zsigmond Városi Könyvtár által szervezett versdélutánon. A hat év alatt – mióta ez a program életre kelt – még sosem

jelentkeztek ennyien. Nagy volt az izgalmunk már a szervezés alatt, de a negyvenfős szavalótábor fogadására való felkészülés kellemes terhet jelentett. A helyi Kézimunka Klub tagjai egyedi tervezésű karácsonyfadíszeket alkottak a családok számára. A könyvtárosok emléklapokat és ajándék mesekönyveket készítettek elő, hogy a résztvevők ne csak élményekkel gazdagodjanak a délután végére. Eljött a nagy nap, és megjelentek a csillogó szemű, ünneplőbe öltözött gyerekek, szüleik, nagyszüleik. Mint korábban, úgy most is a felnőttek izgultak jobban, miközben választott verseiket Ady Endrétől, Dzsida Jenőtől, Móra Lászlótól közösen elszavalták családtagjaikkal. Mondókák, dalok is szárnyra keltek a meghitt órában, pl. Bartos Erika Hógolyója, Mentovics Éva Mikulása. A családi hangulatot taps és jókedv kísérte, majd egymás elismerése, jutalmazás zárta. Minden család a maga által készített süteményekkel járt körbe, és megkínálta a résztvevőket. Olyanok lettünk, mint egy nagycsalád! A szavalók közül többen évről-évre újra megjelennék versdélutánjainkon. Reméljük, így lesz ez jövőre is!

Kelemen Enikő és Adél. Fotók: Goldschmidt Éva

Megismerem, megszeretem, megőrzöm –helytörténeti vetélkedő diákoknak

DR. HORVÁTH GÉZA, SZILASSI ANDREA

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a József Attila Megyei és Városi Könyvtár egy háromfordulós vetélkedőt szervezett diákoknak a megye értékeivel kapcsolatban. Az együttműködés során a könyvtár munkatársai végezték a szakmai munkát, az önkormányzat pedig biztosította a helyszínt és a nyereményeket, továbbá részt vállalt a döntőn a zsűrizésben.

A 2016 novemberében megjelent felhívás alapján a megadott határidőig 23 általános és középiskolás csapat nevezett be a versenyre. Az első forduló feladata az volt, hogy a megadott szempontok és források alapján a négyfős csapatok dolgozzanak fel egy-egy olyan települési nevezetességet, amely még nem szerepel sem a települési, sem a megyei értékek között, de arra javasolható lenne. A pályázati anyagot úgy kellett elkészíteni, hogy alkalmas legyen benyújtásra a települési értéktárba.

A második fordulóra 2017. január 17-én került sor egy online vetélkedő keretében. A csapatok inkognitóban versenyeztek – egy-egy madárfajta nevét viselve. A megadott időpontban beléptek a JAMK erre a célra létrehozott, titkosított weboldalára, ahol a rendelkezésre álló, közel másfél óra alatt megoldották a feladatsort. Ebben volt keresztretjtvény, képfelismerés, értékek és települések párosítása, igaz-hamis állítások, továbbá egy részletesebben kifejtendő téma. A megoldá-

sokat egy háromfős zsűri értékelte a JAMK-ból: dr. Horváth Géza helytörténész és Mikolasek Zsófia, a Megyei Módszertani és Ellátási Osztály vezetője, továbbá Török Csaba rendszerinformatikus. A résztvevő csapatok kiváló teljesítményt nyújtottak. A zsűri megállapította, hogy az általános iskolások rendkívüli felkészültségről tettek tanúbizonyságot. Kiemelt elismerés illeti ezért felkészítői tanáraikat. A második forduló után a következő eredmények születtek:

Általános iskolás, 7-8. osztályos korosztály:

I. helyezett a BAGOLY csapat 70 ponttal
Oroszlányi Hunyadi Általános Iskola
Téma: **Az oroszlányi szlovák tájház**
Felkészítő tanár: *Bánfalvi Attila*

II. helyezett a DARU csapat 68 ponttal
Tatabánya, Móra Ferenc Általános Iskola
Téma: **A tatabányai Lapatári malom**
Felkészítő tanár: *Rákász Mihály*

III. helyezett a CSALOGÁNY csapat 57 ponttal
Tatabánya, Bánhidai Jókai Mór Ált. Iskola
Téma: **A tardosi vörös márvány**
Felkészítő tanár: *Erdélyi Ádám*

Középiskolás, 9-10. osztályos korosztály:

I. helyezett a FLAMINGÓ csapat 63 ponttal
Tatai Református Gimnázium
Téma: **Dr. Kálmán Attila életműve**
Felkészítő tanár: *Márkus Gábor*; és holtversenyben

a FECSKE csapat szintén 63 ponttal
Tata, Eötvös J. Gimnázium és Kollégium
Téma: **A piarista rendház épülete**
Felkészítő tanár: *dr. Kerekes Kornélia*

III. helyezett a GÉM csapat 62 ponttal
Esztergom, Balassa Bálint Szakgimnázium
Téma: **A Babits-ház értékei**
Felkészítő tanár: *Erősné Vörös Viktória*

**Az általános iskolás versenyzők a zsűrivel kiegészülve.
Valamennyi fotót Török Csaba készített**

A következő megmérettetés a döntő volt, amelyre 2017. február 14-én került sor a tatai Polgármesteri Hivatal dísztermében. A zsűri elnöke délelőtt *Czunyiné dr. Bertalan Judit*, délután *dr. Kancz Csaba* volt. A zsűri tagjai voltak még: *Borsó Tibor*, *Popovics György*, *Berczellyné Nagy Marianna* és *dr. Horváth Géza*.

**dr. Horváth Géza állította össze a feladatokat,
Mikolasek Zsófia vezette le a vetélkedőt**

Az eseményt élőben közvetítette a helyi televízió, és interneten is követhették az érdeklődők. Délelőtt az általános iskolai korosztály, délután a középiskolások versengtek. A döntő feladatai közül nagy tetszést aratott a "manökenek" bemutatója, akik korhű viseletben és felszereléssel jelentek meg a helyszínen. A csapatoknak fel kellett ismerni, melyik értéktárbeli elemhez lehet kapcsolni a figurákat és eszközeiket. Megjelent a versenyzők előtt többek között egy komáromi szekeressgazda kiegyenesített kaszával, egy brigetiói legionárius és egy XVII. századi köznemesi - polgári viseletbe öltözött hölgy, tovább-

bá egy török szegbán (seymen) szabjával a kezében.

A csapatok ezúttal is nagyszerűen dolgoztak; szoros eredmény született. Az általános iskolásoknál ismét az Oroszlányi Hunyadi Általános Iskola győzedelmeskedett. Második lett a Bánhidai Jókai Mór Általános Iskola Tatabányáról, harmadik a Móra Ferenc Általános Iskola - szintén a megyeszékhelyről. A középiskolásoknál ezúttal is a Tatai Református Gimnázium csapata nyert. Őket az Eötvös József Gimnázium diákjai követték, harmadik pedig az esztergomi Balassa Szakgimnázium csapata lett.

**Az oroszlányi általános iskolások csapata
szlovák viseletben érkezett.**

A győztes csapatok valamennyi diákja nyert egy Amazon Kindle olvasót, továbbá egy tízezer forintos könyvutalványt. A második helyezettek egy-egy tizenötezer forintos, a harmadikak tízezer forintos könyvutalványt kaptak jutalmul. A felkészítő tanárok munkájának elismerése sem maradt el, ők egységesen tizenötezer forintos könyvutalványt vehettek át. Gratulálunk a verseny résztvevőinek és köszönjük a színvonalas felkészülést!

A tatai "Refi" diákjai a döntőben is győzni tudtak

Szent Borbála emlékülés a Tatabányai Múzeumban

SÁRI ALIZ IMOLA

2016. december 1-jén kezdetét vette a harmadik Szent Borbála Hagyományörző Emlékülés a Tatabányai Múzeumban. Kezdetől fogva arra törekedtek a szervezők, hogy minden egyes konferenciát egy meghatározott téma köré építsék fel. Ebben az évben a bányatérképek létrejötte volt a kiemelt téma. A programhoz stílusosan egy térképészeti kiállítás is kapcsolódott.

Kiss Vendel levezető elnök és Altdorferné Pál Gabriella, a Tatabányai Múzeum igazgatója. Fotó: Vágó-Lévai Katalin

A rendezvényt Altdorferné Pál Gabriella, továbbá Bereznai Csaba alpolgármester nyitották meg. Mindketten kiemelték, hogy fontosnak tartják az ilyen megemlékezéseket, hiszen a bányászat alapvetően hozzátartozik sok tatabányai ember múltjához. Egyfajta közös kiinduló pont, amely közösségformáló erő is egyben. A közös emlékezés összekovácsolja a helybéli embereket. Ettől azonban még nem zárt közösségek. Ha azt látják, hogy egy újonnan érkező ember szeretne a közösség tagjává válni, és tesz is értük, akkor befogadják őket. A bányász közösség rengeteg kulturális értéket hordoz magában, úgymint egyenruhák, kitüntetések, zászlók, ünnepeik,

végül a kollektív emlékezetük, amelyet nem resztek átadni a fiatalabb generációknak.

Benke Tamás, a Szent Borbála Akadémiai Kör Egyesület elnöke arról beszélt, hogy szívvel-méggel látni, amint a fiatalabb korosztály is érdeklődik a bányászati hagyományok iránt. A bányásznapi egyébként eredetileg nem szeptember első hétvégéje volt, hanem december 4-én, Szent Borbála emléknapján tartották. Kevésbé közismert, hogy Szent Borbála mellett Szent István is a bányászok védőszentje. Hozzá kapcsolódik az első bányásznapi megrendezése Tatabányán, amely 1922. augusztus 20-án volt. Ebből is látszik, hogy jól megférhet egymás mellett vallás és bányászat, mint szakmai, fizikai tevékenység.

„Bányász zászlók, mint a közösség összetartozásának a szimbólumai” – erről a témáról Szemán Attila beszélt, aki a soproni Központi Bányászati Múzeum főmuzeológusa. Fontos önkifejező eszköz volt a zászlók megalkotása. Típusuk, színük, olykor mintázatuk jól tükrözi a kor szellemét. A klasszikus bányász jelkép mellett – mint, például a keresztbe tett ék és kalapács – feltűnnek vallási jelképek és személyek is a zászlókon. (pl. Szent Katalin, Szent Borbála) Színeik is változatosak: zöld és ezüst mellett fehér és világoskék, a szocialista időkben pedig a fekete-piros színekombináció volt jellemző. A magyar koronázási jelvények, a Szent Korona is megtalálható egyes zászlókon. Előfordult, hogy ezeket a jelvényeket később letakarták.

A bányászélet nehéz élet. Mégis, nemcsak férfiak dolgoztak a bányákban. Régen sajnos gyakori volt a gyermekek foglalkoztatása, a nők pedig a konyhákban, illetve irodákban dolgoztak. Hajdanán nem voltak hatalmas munkagépek a bányákban, szinte mindent emberi erővel kellett megoldani. Szerencsére a modernizáció a bányászatot is elérte, így könnyebbé vált a bányászok munkája. A mérnököknek köszönhetően a bányatérképek is egyre modernebbek, sokoldalúbbak és részletgazdagabbak lettek. Minden munkafolyamatot előre felmértek, megterveztek, majd megrajzolták. Ha kellett, finomítottak rajtuk. Sajnos sok rajz és térkép az idők folyamán elveszett, vagy annyira megrongálódott, hogy restaurálása lehetetlenné vált.

Az idő előrehaladtával azonban nemcsak fejlődés és modernizálás, hanem negatív változások is történtek. Ilyen volt a bányabezárásokat követő nagymérvű munkanélküliség – Tatabányán is. A munka nélkül maradt családokat a közösség többi tagja igyekezett segíteni. Ennek az összetartó erőnek a mai napig érezzük hatását, hiszen bányász szív köt össze mindnyájunkat.

Köszönjük az emlékülés megszervezését a vendéglátóknak. Hasznos információkhoz juthattunk az előadásokból. Reméljük, hogy a korábbi évek gyakorlatának megfelelően később írásban is elolvashatjuk az elhangzottakat.

**A Szent Borbála Akadémiai Kör Egyesület tagjai
díszöltözetben jelentek meg.
Fotó: Vágó-Lévai Katalin**

Pirtusek Alajos bányász portréja

A kép és a szöveg forrása:

<https://www.facebook.com/TatabanyaiMuzeum/photos/a.1904640446436084.1073741919.1469840479916085/1909382419295220/?type=3&theater>

„Az első bányászok, az első tatabányaiak nem helybeliek voltak. A MÁK Rt. borsodi bányáiból hozta ide az első bányászokat a szénkutatáshoz, és az akna mélyítéséhez. A gyorsan fellendülő termelés egyre több szakembert igényelt, akiket már az országhatárokon túlról csábított ide a bánya. A legjobban megbecsült bányászok Karinthiából kerültek ide, a helybeliek őket nevezték „Gránereknek”. A fotón szereplő Pirtusek Alajos sem magyar volt származását tekintve. Sok száz „külföldről” érkezett bányászhoz hasonlóan jött ide, s hozta szaktudását, munkaszeretetét, bányász öntudatát, és az ezt kifejező díszöltözetet. Öltözetének legszebb darabjai ma a múzeum gyűjteményében találhatók, és a „Jó Szerencsét! Emlékév” alkalmából a hónap műtárgyaként egy ideig a nagyközönség számára is megtekinthetők.”

Helytörténeti órák az alapfokú oktatásban Tatán

NÉMETH MELINDA¹

„Kétféle ember létezik: aki már járt Tatán, és aki majd fog” – mondta egy alkalommal egyetemi tanár konzulensem, mikor igazi lokálpatriótaként, kifogyhatatlanul Tatáról meséltem neki.

Tata az élővizek városa. A településünkre látogatók közül sokan csak ennyit tudnak róla. Pedig a Komárom-Esztergom megyei kisváros – több mint húszezer lakosával – bőven büszkélkedhet nevezetességekkel, gyönyörű látnivalókkal. Gondoljunk csak a közepén elterülő Öreg-tóra, amelynek partján a Tatai vár áll, mellette pedig az Eszterházy-kastély látható. Az óváros közép-pontjában a 2015-ben felújított Kossuth tér, Közép-Európa egyik legszebb főtere található. Szépségét növeli a városháza és a tér fölé tornyosuló Római Katolikus plébániatemplom. A közeli Kálvária-dombon sok érdekességet tár elénk a kilátótorony, a tövében pedig egyedülálló értékeket mutat be a geológiai park és múzeum. A tóvárosi rész középpontjában található az Országgyűlés tér, ahol a Haranglábat csodálhatjuk meg, mellette pedig a Kapucinus templom látható. Az Angolkertben terül el a Cseke-tó a műromokkal. A városban több, ma már nem működő vízimalom is található, melyek a hajdani céhek emlékét idézik. Tata szélén a Fényes-fürdő, és 2014-óta a Fényes Tanösvény is látogatható.

Folytathatnám még tovább a sort, hiszen a városban rengeteg a látnivaló. Az ide érkező turisták és az itt lakók egyaránt az elmúlt korok ránk hagyott emlékeibe ütköznek sétáik során.

De vajon ismerjük-e a városunkat?

Fontos, hogy az itt élők, itt általános iskolába járó felső tagozatos diákok megismerjék közvetlen környezetüket. Michl József, Tata város polgármestere szerint „csak amit ismerek, azt szeretem, s amit megszeretek, arra vigyázok.” Ezen gondolat mentén jött létre a 2007-2008-as tanévben, Tata város közoktatási intézkedési terve alapján a Tata helytörténeti tantárgy, melyet a városban szakkör formájában tanulnak a gyerekek. A tárgyat tanító kollégák segítségével az Önkormányzat elkészítette a tantervet, és kidolgozták a részletes tanmenetet minden évfolyamra. A Kőkúti Általános Iskolában heti egy órában ismerkednek Tatával a diákok.

**A tantárgyhoz készült tankönyvcsalád
Varga Istvánné munkája**

A tantárgy célja az, hogy az itt élők valóban többet tudjanak városunkról, mint az ide látogató vendégek. A gyerekek a tanuláshoz Varga Istvánné középiskolai tanárnő, idegenvezető és turisztikai szakoktató által megírt, és Szigetvári Krisztina grafikus-iparművész által szerkesztett „Tata lépten-nyomon” című könyvet használhatják. A felső tagozat valamennyi évfolyamán elkészült a munkafüzet is, amely bőséges feladattárával segíti a tanulókat környezetük alapos megismerésében. A város történetét és a történelem korszakait figyelembe véve épül fel a tankönyv. Ehhez szorosan illeszkedik a már említett tanmenet. A különböző évfolyamok az egyes történelmi korokat ölelik fel. Ötödik osztályban

¹ A szerző a tatai Kőkúti Általános Iskola tanító- és magyar szakos tanára

Tata elhelyezkedését, az őskori emlékeket, a földtörténeti középkort, valamint a sokszínű görög-római kultúra helyi hatásait, a római korban élt történelmi személyeket, a népvándorlásra és a honfoglalásra utaló tatái emlékeket tanulmányozzák a gyerekek. A hatodikosok a középkori Tatával, a várral, a templomokkal és a reformációval foglalkoznak. A török veszedelemtől a Rákóczi-szabadságharcig sok érdekességet tanulhatnak diákjaink. Megtekinthetik a tatái malomokat és a Kuny Domokos Múzeum állandó kiállítását is. Hetedik évfolyamon kiemelt szerepet kapnak az Eszterházyak, az Eszterházy-kastély parkja. Fellner Jakab munkássága és a Szent Kereszt plébániatemplom szintén meghatározó elemei a tananyagnak. A legnagyobbak a két világháború közötti történésekkel, az 1956-os forradalom tatái eseményeivel és a jelenkori Tatával (ünnepekkel, művészekkel, tudósokkal) ismerkedhetnek meg. A tapasztalat azt mutatja, hogy az igényesen megírt, bőséges információt tartalmazó, gazdagon illusztrált könyvet szívesen forgatják a fiatalok. Ehhez hozzájárul, hogy nemcsak képeken láthatják a tanulók a tanmenetben kijelölt nevezetességeket, hanem tanulás-sal egybekötött kirándulásokon is részt vehetnek. Ilyenkor ellátogatunk azokra a helyszínekre, ahol a gyerekek személyesen is megnézhetik az adott műemlékeket, tárgyakat. Óráról órára nagy lelkesedéssel fogadják ezeket a túrákat. Sétáink alkalmával többször ellátogatunk a Kálvária-dombra, a Tatai várhoz és az Öreg-tóhoz. Össze-vont óráinkon (több órát tartunk egymás után) lehetőségünk adódik arra, hogy a városban működő múzeumok munkatársaival egyeztetve múzeumpedagógiai órán bővítsük ismereteinket, így a gyerekek szakemberektől ismerjék meg az őket körülvevő környezetet, a város történetét.

Az előző tanévben nagy sikert arattak a múzeumpedagógiai órák az ötödik és hatodik osztályos diákok körében, melyek a víz témakörhöz kapcsolódtak. Ezeken előadásokat hallgathattak meg a Kuny Domokos Múzeum munkatáraitól, akik sok-sok érdekes, eddig ismeretlen információval, interaktív foglalkozásokkal, képekkel segítették a városhoz való kötődés kialakulását. Tavasszal több olyan helyszínre is eljutottunk a

segítségükkel, amelyek egyébként a hétköznapiakon nem látogathatók (várak, török mecset). Betekintést kaptunk a Nepomucenus malomban a molnárok nagyon nehéz, ámde nagyon hasznos mesterségébe. A helyszínen búzát őrölhettek a gyerekek, és megtapasztalhatták a különböző régi eszközök sokféleségét. Szép délutánt töltöttünk az Angolkertben és a Kiskastélyban is. *Kövesdi Mónika* művészettörténészt a kert fái alatt hallgathattuk ősünk izgalmas világáról. Remélem, idén is megörvendeztetnek minket hasonlóan gazdag programokkal.

Egy kőkútis osztály „Tata óra” keretében a Kossuth téren. Fotó: Németh Melinda

A tanultakról minden évben egy kétnapos vetélkedőn adnak számot a város felső tagozatos diákjai. A versenyt a Kuny Domokos Múzeum munkatársai fantasztikus kreativitással teszik izgalmassá. A gyerekek mindig feltöltődve, pozitív tapasztalatokkal térnek haza. A Kőkúti Általános Iskola tanulói az elmúlt években az élmények mellett az első helyeket is „bezsebelték”.

Jól láthatóan nem hiábavaló célkitűzés, hogy ismerjük és megismertessük közvetlen környezetünket az ide érkező turistákkal. Kívánom, hogy – akár a tantárgy hatására is – még többen szeressék kis városunkat, és vigyázzanak a ránk hagyott értékekre. Örölnénk, ha minél többen látogatnának ide. Mert „*kétféle ember létezik: aki már járt Tatán, és aki majd fog*”.

A tatai Szent Balázs templom régészeti feltárásáról

SÁRI ALIZ IMOLA

2017. február 3-án, Szent Balázs napján rendezte meg közös szervezésben Tata Város Önkormányzata és a Kuny Domokos Múzeum „**A tatai Szent Balázs templom nyomában**” című konferenciát a Városháza dísztermében.

A tatai Kossuth tér felújítása céljából még 2015-ben megelőző feltárásokat végeztek a múzeum munkatársai, ahol előkerült egy középkori eredetű, Szent Balázs tiszteletére felszentelt templom, és egy körülötte fekvő temető maradványai. A területet a leletek kiemelése után betemették, majd a terveknek megfelelően elkészült a Kossuth téri kő- és márvány burkolat, valamint a növényzet telepítése.

A leletek vizsgálata és restaurálása után, az eredmények birtokában úgy döntöttek, hogy megismertetik a szélesebb közönséggel is a szerzett tudást. A konferenciát Tata város polgármestere, *Michl József* nyitotta meg. Elmondta, milyen számottevő és fontos feltárást végzett el a múzeum csapata, és mindezt rekord gyorsasággal képesek voltak teljesíteni annak érdekében, hogy a tér rekonstrukciós munkáit időben megkezdhesék, elkészüljön időben a felújítás.

Az est első előadója dr. Schmidtayer Richárd, a Kuny Domokos Múzeum megbízott igazgatója volt.
A fotókat Ábrahám Ágnes készítette

Az előadó beszámolt a feltárás menetéről. A korabeli források is megemlítenek egy templomot, amiről tudni kell, hogy folyamatosan használat-

ban lehetett, hiszen különböző időszakokra datálják az előkerült falmaradványokat. Az épület kápolnáját 15. század elejére teszik, így ez a legkorábbi időszak a létesítmény használatra. A 17. század végére tehető egy kriptá és egy sekrestye építése.

Kürthy Dóra az archeometria eljárást alkalmazta a falmaradványokon, és különböző összetételű kőzettípusokat fedezett fel. A kőzettípusokat négy kategóriába lehet sorolni: fehér mészkő, jurakori vörös mészkő, eocén és édesvízi mészkő. Ezek alapján arra lehet következtetni, hogy a templomhoz használt mészkövet nem csak a közvetlen környezetből szerezték be, hanem a mai Tatabánya-Síkvölgy területéről is hozták.

A templom körüli temetőben fekvő csontvázak antropológiai vizsgálatát László Orsolya ismertette.

Az ott talált sírok leletanyaga és csontanyaga erősen bolygatott állapotú volt, de sikerült a csontvázak helyreállítása. Megállapították, hogy a nők sírjai a templomhajók belsejében, a férfiaké azokon kívül helyezkedtek el. A csontleletek állapotából definiálni tudták az egyének betegségeit is. Voltak, akik skorbutban, vérszegénységben, TBC-ben, csontvelő- vagy csontbőrnyírásban szenvedtek. Találtak deformált csontállományú elhunytakat is, akik gerincferdülésben, vagy valamilyen rosszul összeforrt csonttörésben szenvedtek.

A sírokban megmaradt textilleleteket *Perger Andrea* vizsgálta meg, amelyek igen erősen szennyezettek voltak. A textildarabkákat mikrokémiai tesztnek vetették alá; a tisztításuk mikroszkóp alatt történt ultrahangos párasítással.

Dr. Rabár Ferenc Szent Balázs magyarországi tiszteletéről beszélt

Szent Balázsról keveset lehet tudni, de annyi bizonyos, hogy Örményországban született, és Szebaszte város közössége választotta meg püspöknek. A korai kereszténység azon szentjei közé tartozik, akiknek emlékezete a kultuszban, a névadásban és a népszokásokban egyaránt fent maradt. A személyét övező tisztelet a 9. századtól terjedt el. A 14-16. században szentkultusz változás ment végbe, ennek következtében a szentekhez fűződő kötelék egy-egy területre korlátozódott. Ezt követően Szent Balázs a betegek védőszentje lett, azon belül is a torokgyíkban

szenvedőké. A szentelmények szerepe – melyet Havassy Bálint fejtett ki – igen fontos momentum a katolikus liturgiában. Átaluk élük meg ugyanis a hívek a túlvilággal való kapcsolatot, és kéri Isten áldását. Szent Balázshoz kapcsolódik a gyertyaégetésnek az a szokása, amikor a betegségben szenvedő ágya mellett helyeznek el gyertyát, kérve gyógyulásukat.

Havassy Bálint a tatai Szent Kereszt Felmagasztalása római katolikus templom plébánosa

Köszönjük a konferencia megszervezését Tata Város Önkormányzatának, a Kuny Domokos Múzeum dolgozóinak és az est előadóinak.

Fejlesztési irányok, fenntarthatóság és esélyteremtés – másodszor

KISSNÉ ANDA KLÁRA

2016. november 22-én folytatódott a Magyar Könyvtárosok Egyesületének konferenciasorozata. A helyszín ezúttal is az Országos Széchényi Könyvtár volt. Míg az előző alkalommal a digitális írástudás, olvasáskultúra és az innováció szolgáltatta az előadások témáit. Ezúttal a szociokulturális tényezők és a könyvtári hálózat jutott szerephez. *Barátné dr. Hajdu Ágnes* elnök utalt rá, hogy a 2012. évi Országos Könyvtárügyi Konferencia téziseiben már megfogalmazódtak a fenntarthatósággal kapcsolatos irányelvek. Az IFLA-stratégia kulcsfontosságú kezdeményezéseket generált a könyvtárak társadalmi szerepvállalása terén. Fontos kérdés, hogy az olvasást és műveltséget a könyvtárak hogyan kommunikálják, könyvtártípusonként milyen szolgáltatásokkal segíthetnek a társadalmi problémák megoldásában. A trendjelentés és a szabványok segítenek a továbbépítésben.

Barátné dr. Hajdu Ágnes.
A fotókat Karasz Lajos készítette

Molnár Szilárd (Nemzetközi Hírközlési és Informatikai Tanács) előadása egyfajta újkori dzsentrifikációról szólt. A technológia, a kereslet, a bérek, valamint a globális versenyképesség összefüggéseiről beszélt. A technológiai fejlődés gyorsulása mellett a digitális írástudatlanok száma túl lassan csökken, ezért összehangolt beavatkozás kell. Arra keresett választ, hogy ha 25 év múlva tizedannyi ember állítja elő ugyanazt az értéket, mire tanítsuk a mai fiatalokat, milyen kompetenciákra lesz szükség a jövőben, mit is jelent számunkra, hogy a digitális írástudás-kompetenciákra ekkora szükség van? Válaszai szerint az okos fogyasztók mellett az okos termelők kinevelése is fontos. A digitális rendszerek megértése helyett pedig azok befolyásolását, a technológia-intenzív környezet kialakítását kell megcélozni a könyvtárakban is.

Horváth Zoltánné (T-SYSTEMS Magyarország Zrt.) a technológia oldaláról igyekezett áttekinteni a digitális kihívásokat. A minőségi, dinamikus fejlődést indukáló digitális hálózatoktól eljutott az újra definiált katalogizálásig, amelyben nem a rekord a leírás alapegysége, hanem az adat. Látható, hogy megnőtt az adatgazdag intézmények szerepe. A hálózati adatmenedzsment megújult, a változásmenedzsment könyvtári életformává vált, újrapozícionálták a külső társadalmi hatások. Változott a könyvtárkép, a munkahely és otthon mellett a legfontosabb intellektuális tér lett, problémaalapú információszolgáltatások alakultak ki. A könyvtárak szerepét a tanulási technológiák innovatív támogatásában, az e-learningben látta, valamint hangsúlyozta a humán tényezőt, és annak jelentőségét, hogy a hozzáférés segítése mekkora

szerepet tölt be a társadalmi hátrányok leküzdésében.

Cs. Bogyó Katalin

Cs. Bogyó Katalin (SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája) az iskolai könyvtárak és a nevelés oldaláról közelített. Mint mondta, az iskolai könyvtár konstruktív tanulási környezet, ideális helyszíne a csoportmunkának, a kooperativitásnak. A könyvtárhasználati oktatás, a használóképzés vezet az információs műveltséghez. A 2007-es NAT-ban már megjelent a könyvtárhasználat és kiemelt a digitális kompetencia fejlesztése, mégis az iskolák 51,8 %-ában van csak iskolai könyvtár, és a könyvtárinformatika órakerete nem az adott tartalmat szolgálja. Az IKT eszközök meghibásodása hetekig gátolja a használatot. A „könyvtár” elnevezés is ellenük dolgozik, miközben a PISA jelentések a digitális szövegértés további romlását mutatják. Ebben a helyzetben a pedagógusok szemléletváltására van szükség, ki kell lépniük a tanteremből, és a képességfejlesztéshez az új IKT-eszközöket is rendelkezésre kell bocsátani. Az iskolai könyvtárosok várakozással tekintenek a DOS-ra (Digitális Oktatási Stratégia).

Dr. Dippold Péter (FSZEK Központi Könyvtár) meglátása szerint a könyvtárak életében, sokszor egymásnak ellentmondó szolgáltatásokkal vannak jelen az életminőséget befolyásoló tevékenységek és technológiák. A szolgáltatások nem tűnnek el, hanem mellette újak, azt kiegészítők jönnek létre. Míg a skandináv könyvtárak az életminőség, a jólét oldaláról közelítenek, itthon a könyvtárakban a technológia lemaradt, a nyelvi tudás gátja az angol nyelvű adatbázishasználatnak, újra kell gondolni a képzés irányultságát, a projektek pedig ritkán válnak országossá. Az előadó a Fővárosi

Szabó Ervin Könyvtár gyakorlatából hozott jó példákat a digitális kompetenciák fejlesztésére és -használóképzésre (pl. T.E.S.L.A.). Említést tett az EFOP 3.3.3.–VEKOP/16. Országos múzeumi és könyvtári központi fejlesztésről, valamint az online oktatás szerepéről az életminőség javításában, és ismertette a mintaprogram-csomagot. Kiemelte még a középiskolások médiahasználati foglalkozásait és a könyvtár civil kapcsolatait. Előadását azzal fejezte be, hogy „a könyvtár társadalmi erőforrás”, vagyis a könyvtár a tudás forrása, erő pedig az, amit beleteszünk.

Dr. Prókai Margit (II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár) a kistelepülések könyvtári modelljét ismertette, amelyben a legfontosabb tényező az élő kapcsolat szemben a hipertérrel. és a könyvtári környezet nagyobb biztonságot nyújt az adathozzáférés során. A könyvtárak száma csak a történelmi hagyományokkal rendelkező országokban marad meg és nő. A magyar modellben sok az 1000 fő alatti kistelepülés, a településszerkezetben 91,5 % az 5000 fő alatti, ezért működhet jól a KSZR. A könyvtár sok helyen a kultúra egyetlen működő intézménye – az esélyegyenlőség, az identitás megtartásának helye a szolgáltatások sokrétűségével. Költséghatékony és megtérülő rendszer.

Kiss Gábor (Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár) a könyvtárak feladatát abban határozta meg, hogy az olvasási kompetenciák mellett a hozzáférés jogát és az IKT eszközök használatának ismeretét kell erősíteni. A díjfizetéssel sérül az esélyegyenlőség, az e-kölcsönzés csak licenc szintjén működhet. Véleménye szerint a hiányos kompetenciák miatt a távoli szolgáltatások kialakítása is csökkenti az esélyegyenlőséget. A mindennapi munkában a lépéseket leírva kell tájékoztatni. A gyors fejlődés miatt a szolgáltatások közvetítéséhez a könyvtárosnak is önképzésre van szüksége. A kompetenciáknak a könyvtárosképzésben is jelen kell lennie. Probléma a szakmában az idősödés is. A minőségi szolgáltatás problémás, miközben a könyvtári rendszer küszködik a technikai környezettel, a fenntartói források korlátaival, és esélyt csak a pályázatok jelentenek.

Fülöp Ágnes (KSH) mindenekelőtt a szegénység fogalmát értelmezte. A KSH a relatív, vagyis az anyagi természetű szegénységi mutatókkal dolgozik. A könyvtáros ma a létminimum alatt él. A továbbiakban arra fogalmazott meg válaszokat, hogy mit tehetnek a könyvtárak ebben a helyzetben. Először is fontos a könyvtáros kompetenciák fejlesztése, a formális és informális tanulási formákban segíteni kell a használatképzést, ehhez új módszereket kell kidolgozni, szükséges az IKT eszközbeszerzés. Előfeltétel a döntéshozók, fenntartók felé tudatosítani, hogy a mindenkire eljutatható képzés egyedüli színtere a könyvtár. Tanulásra alkalmas, megfelelő felszereltségű közös tereket kell kialakítani. Másodszor a könyvtárak az egyenlőtlenségek csökkentésére használják a hálózatosodott világot: internet segítségével, mobilra optimalizált szolgáltatásokkal, a távmunka és az e-ügyintézés támogatásával, a virtuális világ lehetőségeinek kiaknázásával. Harmadszor a minőségirányítási rendszer a garancia. Az igényfelmérés a bizalom és a személyes kapcsolatok erősítésének eszköze.

Fülöp Ágnes

Dr. Balogh Gyöngyi (Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság) arra hívta fel a figyelmet, hogy az információs szabadságnak milyen korlátai vannak, és az adatvédelem nem egyenlő az adatbiztonsággal. A szabályok technika-semlegesek. A "Big Data" azonban új rendezőelv az adatok elemzése és az előrejelzések érdekében. A felhasználási módot az adattípusok határozzák meg. A nagy mennyiségű adatbegyűjtés a személyes adatok esetén veszélyes, a kiszolgáltatottság csökkentésére a felhasználás módját az

adatvédelmi követelmények határozzák meg. 2016-ban új adatvédelmi csomag került az Európa Parlament és a Tanács elé. A 2016/680. irányelv a személyes adatok védelméről 2018. május 25-étől alkalmazandó egységes szempontrendszer, együttműködési kötelezettség szerint egységesen az EU területén. A 20 millió EUR bírság célja a technikai változásokból kikényszeríteni az adatvédelmet. Az adatvédelmi reform előírja például az adatvédelmi hatásvizsgálatot, a tájékoztatást a biztonság sérüléséről, de rögzíti a felejtéshez való jogot is. Az ajánlás, valamint a NAIH gyerekjogi projektjének tájékoztató kiadványa weboldalukon megtalálható (naih.hu).

Ságvári Bence

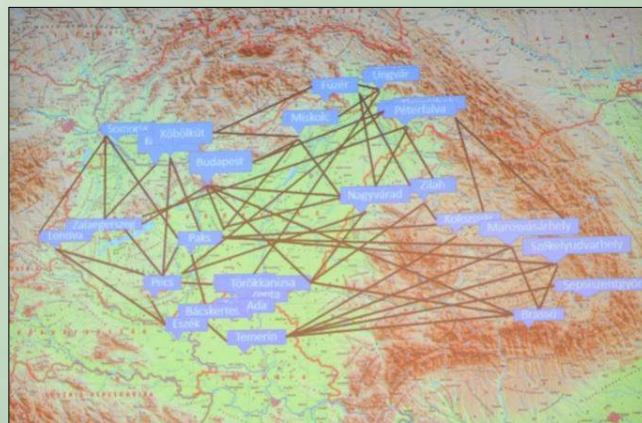
Ságvári Bence (MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont) a jelenlegi helyzetet elemezve az adatok mennyiségi változásával újrendezett erőviszonyokra hívta fel a figyelmet. A fejlődés irányait meghatározza, hogy az adatok nagyrészt magánvállalatok kezében vannak és egyre több a helyettünk döntést hozó algoritmus. Ez a kormányzatok működésében megjelenve megkérdőjelezi a társadalmi igazságosságot, a marketing tekintetében kockázatot és visszaéléseket is sejtet. A mai fiatalok körében (7., 11. évfolyamosok) végzett vizsgálatok szerint a gyerekek 91–95 %-ának van okos telefonja, értékeiket a család társadalmi státusza vagy jövedelmi viszonyai határozzák meg. A szülők 55 %-a soha nem beszél a gyerekével arról, mire használja az internetet. A gyerekek fele kap csak tanácsot a tanárától a használatra. A felmérések tükrében a fiatalok 14,7 %-a „elvesztett generáció”, 22,2 % „digitális elit”, a többi „digitá-

lis bennszülött”. A hagyományos tiltás helyett a szülőnek, a tanárnak, a könyvtárosnak digitális mentornak kell lennie.

Rácz Ágnes (OSZK Gyűjteményszervezési Igazgatóság) arról beszélt, hogyan tud az OSZK megfelelni a jelenlegi helyzetben az elvárásoknak és a kihívásoknak. A gyűjtés és megőrzés témakörében új platform a NEK (Nemzeti Elektronikus Könyvtár) és a ráépülő szolgáltatások. Most van esély az elektronikus dokumentumok hosszú távú megőrzésére. A feltárás, katalogizálás és szabvány témakörben elmondta, hogy a MOKKA partnerségével kidolgozás alatt áll a könyvtárautomatizálási rendszer. Ez kihat a központi és a közös adatbázisokra. Az ODIR-re keresztelt komplex szolgáltatás magában foglalja majd a többi elektronikus katalógust. A cél az, hogy elkerüljék az azonos művek újradigitalizálását, és bevonják a megyei könyvtárak helyismereti feltárását is. A MATARKA és a HUMANUS alapján az OSZK részvételével egy közös egységes rendszer, egy országos cikkadatbázis fejlesztés is megcélzott. A feldolgozásban pótolni kell a kurrens dokumentumok leírásait is. Meg kell őrizni az autentikus bibliográfiai információkat, ehhez egyetemes bibliográfiai számbavétel kell, élni kell a rekordátvétellel. A MOKKA nem hiteles forrás a duplumok és az átvett rekordok miatt. Megoldandó feladat az MNB. Kérdés, hogyan lehet ebbe befoglalni az online dokumentumokat? Újjáalakult a nemzetközi cserebizottság, de nincs pénz a cserére. Változás, hogy az OSZK MARC21 szabványt fog használni HUNMARC helyett. Még nem eldöntött, hogy milyen alapon, de a bevezetésére is fel kell készülni nem csak a szakmában, hanem a képzésben is. A feladatok során számítanak a Szabványosítási Bizottság és a MOKKA segítségére. Rendezni szeretnék a személy-, testületi és földrajzi nevek besorolási szabályait. – És mindezt az OSZK átépítése közben!

Dr. Redl Károly (Országgyűlési Könyvtár) ismertette a 2011–2016. közötti *Könyvtár, ami összeköt* programot. A program a Trend 4. pontjához igazodik, a hálózatokba kapcsolt könyvtárakra nyújt példát. A Kulturális Kerekasztal az anyanyelvi kultúrában az olvasás szerepét kiemeli, és ebbe a határon túli magyar könyvtárakat is be kell vonni.

Tapasztalatszerzésük a kisebbségi magyar közösségekben fejti ki hatását. Ezen túl a személyes kapcsolatokon alapuló könyvtárszakmai hálózatok a problémamegoldásban eredményesen működhetnek együtt. Eddig több mint harminc könyvtár képviseltette magát minden határmenti országból. Az élő hálózat működését eddig 6 film, 61 hír, 681 e-mail, a zárt Facebook-csoport és 9 kirándulás fémjelzi az eddigi résztvevők meghívásával.

A könyvtár, ami összeköt.

Az ábra forrása: dr. Redl Károly prezentációja

A konferencia zárszavában *Barátné dr. Hajdu Ágnes* utalt arra, hogy az életminőségnek és a társadalomért cselekvő könyvtárak tevékenységének, szolgáltatásainak milyen sok vetülete van. Ennek kifejtésére ad még lehetőséget a miskolci vándorgyűlés.

Az MKE 2016. utolsó negyedéve – tekintéssel 2017-re is

KISSNÉ ANDA KLÁRA

2016. december 13-án az OSZK-ban tartotta évzáró ülését a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Tanácsa. *Bazsóné Megyes Klára* elsőként Gerencsér Juditot kérte fel, hogy számoljon be az elmúlt időszak eseményeiről. A főtitkár mindenekelőtt utalt az MKE novemberi konferenciasorozatára, amely két alkalommal foglalkozott az IFLA-trendekben és a Lyoni Deklarációban megfogalmazott fejlesztési és fenntarthatósági kérdésekkel.

Gerencsér Judit beszámolt az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára is emlékező, ünnepélyes **Füzéki István Emlékérem** díjátadásról. Az eseményre október 21-én került sor az OSZK-ban. Az emlékérmeket évente egy olyan

könyvtáros kapja meg, aki a megelőző év(-ek)ben, a legtöbbet tette, vagy kiemelkedő teljesítményt nyújtott a könyvtári szolgáltatások és/vagy a tudományok terén. A kuratórium ezúttal *Haraszi Lászlónét* részesítette kitüntetésben. Az ünnepséget koszorúzás követte Füzeki István emléktáblájánál. Az évforduló alkalmából az MKE Elnöksége felhívással fordult a tagságához az 1956-os emlékek feltárását kérve. Az életrajzokból „**Könyvtárosok a forradalomban**” címmel sorozatot indít. [A felhívás olvasható az MKE weboldala](#)

Haraszi Lászlóné átveszi a Füzeki-Emlékérmeket Füzeki Miklóstól. A fotókat Karasz Lajos készítette

Gerencsér Judit felhívta a figyelmet a Könyvtárvilág újonnan megjelenő 5. számára is. Említést tett még a Duna Televízió tematikus műsoráról, amely az iskolai könyvtárak nemzetközi hónapja alkalmából könyvtárosok részvételével zajlott. Az október 24-ei Maradj talpon! műsorba a KTE delegált és hívott játékosokat.

A főtákarci beszámoló kitért a jubiláló szervezetekre: a Somogy megyeiek Kaposváron a megalakulásuk 50., míg a Nógrád megyeiek Salgótarjánban a 40. évfordulójukat ünnepelték. Az MKE Elnöksége mindkét rendezvényen képviseltette magát. A tanácsülésen bemutatkozott Nagy Mónika, mint az MKE Nógrád Megyei Szervezetének új elnöke. Ha már évfordulókról volt szó, nem maradhatott szó nélkül, hogy az ősszel az MKE társult szervezete, a Könyvtárostanárok Egyesülete is jubileumot ünnepelt. Megalakulásuk 30. évfordulójáról emlékeztek meg a KTE Őszi Szakmai Napján.

Eszenyiné dr. Borbély Mária, az MKE Oktatási és Képzési Bizottságának elnöke értékelte a novem-

beri konferenciákat. A Fejlesztés, fenntarthatóság, esély az IFLA-trendek és a Lyoni Deklaráció tükrében címmel november 9-én és 22-én rendezett országos rendezvény közel száz résztvevővel zajlott. A szükségességről szólva a témafelelős elmondta, hogy az IFLA Trend Report nyomán 2013-ban széles nemzetközi diskurzus folyt, amit mintegy lezárta a 2016. évi frissített változat. A trendek – ahogy a konferencián hallottak is – a szakmán kívüli szakemberek véleményét tükrözték. A prezentációk az egyesületi tagok számára elérhetők lesznek az MKE honlapján, de tervezi az Elnökség a későbbiekben magyar fordításban közölni az IFLA Trend Report 2013-as kiadását.

A továbbiakban *Gerencsér Judit* tájékoztatott arról, hogy az MKE 2017-ben is részt vesz a **Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon**. Szervezési feladatait az egyesület részéről *Sörény Edina* vállalta, aki a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem főigazgatója. A fesztiválnak 2017. április 20–23. között ismét a Millenáris ad otthont. Díszvendég *Orhan Pamuk* török író lesz. A Könyvtárosklub programjához várják a jelentkezőket <http://www.konyvfesztival.com/>

2017. július 6–8. között a miskolciak rendezik az **MKE 49. Vándorgyűlését**. Címe: **Az élet minősége. Könyvtárosok a társadalomért**. Ezzel kívánják tükrözni a könyvtárak megváltozott szerepét, az életminőség alakításában betöltött funkcióját és sokszínű tevékenységét. A megszokott programokon túl ezúttal is kíséri majd játék a kiállításokat és lesz vásárlásra lehetőség helyi sajátosságot kínálva. A tavalyi visszajelzések miatt figyelnek a szakmai programokat délelőtti és délután megosztására. *Espán Edina*, a Borsod Megyei

Szervezet titkára tájékoztatott arról, hogy milyen stádiumban vannak jelenleg az előkészületekkel. A szervezőbizottság november óta dolgozik. A programokat az Egyetemváros területére tervezik. Folyik a szálláshelyek feltérképezése, a honlap szerkesztése és a kirándulási lehetőségek felmérése (Kassa, Sárospatak, gyógyfürdők, kalandpark stb.) Többséget adhat, hogy Miskolci Egyetem, Könyvtár és Levéltár vezetésével működik a MATARKA, valamint 2017 a reformáció éve.

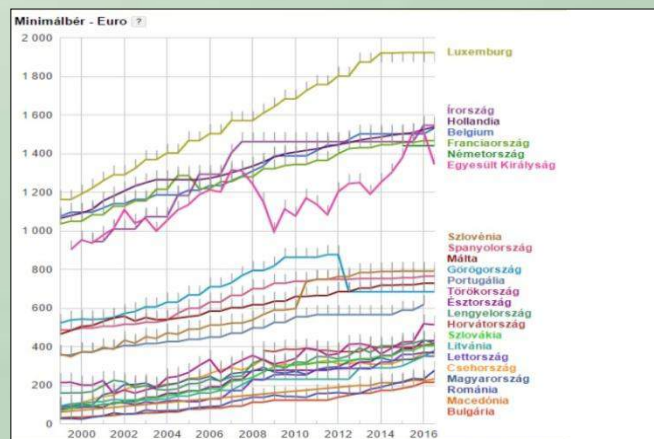
Az MKE Oktatási és Képzési Bizottsága segédletet dolgozott ki a könyvtáros szakértői vélemények tartalmára és formájára. *Eszenyiné dr. Borbély Mária* és a főtitkár hangsúlyozta, hogy a szakértői véleményt az MKE-hez forduló intézmények, önkormányzatok nem ingyen kapják, annak meghatározott díja van. A szakértői díj pedig ez esetben nem a szakértő juttatása, hanem az egyesület bevétele. A fizetési kötelezettséggel garantált az egységes ajánlás és színvonal.

Eszenyiné dr. Borbély Mária

Dézi János, a Békés Megyei Szervezet elnöke egy ősszel, Békés megyében végzett felmérés eredményeiről számolt be. A vizsgálat célja az volt, hogy a döntéshozók számára összehasonlítási alapot teremtsenek a könyvtári dolgozók és a művészetekben dolgozók illetményéről. A szeptember elejére kidolgozott kérdőív kitért az ellátott település lakosságszámára, a könyvtártípusra, a munkakörre, minden juttatásra stb. A közfoglalkoztatottak száma jelzésértékkel bír a szakmai létszám csökkenésére, szemben a gyarapodó feladatokkal. A kérdőívet 36 intézményből, 143 fő

küldte vissza, ebből 88 fő dolgozik könyvtáros munkakörben. A sokszempontú feldolgozás eredményei igazolják az előregedést, felvetik a szakmai utánpótlás kérdéseit. Az I és J fokozat szinte hiányzik, az átlagkereset könyvtáros munkakörben 161900 forint, a válaszadók 24 %-a részesült vezetői pótlékban, míg cafeteria juttatásról csak 36 % tett említést. 10,5 % alkalmi keresetkiegészítéssel biztosítja önfenntartását, 7 % családon belüli lehetőséggel tudja kiegészíteni keresetét.

Minimálbérek Európában. Az ábra Dézi János prezentációjából kiemelve

Buriánné Tarró Edit, a Fejér Megyei Szervezet elnöke a Békés megyei felméréshez a Fejér, mint kontrollmegye eredményeit fűzte hozzá. A pótlékokkal kiegészített bruttó átlagbér százhetvenezer forint. A hasonló eredmények mellett megállapítható volt, hogy a kistelepüléseken jobb a cafeteria ellátás, de az is igaz, hogy valahol ezt nélkülözik.

Hantal Zsófia az MKE Titkárság nyilvántartásai alapján elmondta, hogy a tagság 2176 egyéni és 83 testületi tagot számlált 2016-ban. *Venyigéné Makrányi Margit* február 28-áig várja a szervezetek pénzügyi beszámolóit és a 2017. évi költségvetéseket.

Végezetül *Oros Sándor*, a Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesületének elnöke mutatta be az MKE társult szervezetét, valamint bemutatkozott *Simon Krisztina*, a Könyvtárostanárok Egyesületének új elnöke. Az elhangzottak egyes témáiról a Könyvtárvilág 2016. évi 5. és 6. száma tudósít.

Szerkesztette:

BARTÓK GERTRUD**2016. december**

1.
A Téglafal mögül : könyvélmények és barátságok az Olvasólámpa alól / Horváth Szabolcs ; Veizer Tamás. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 296. sz. (2016. december 17.), p. 4. - ill.
2.
Amatőr versfaragók : három percben : Nagy Ádám / Nagy Ádám ; V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 283. sz. (2016. december 2.), p. 2. - ill.
3.
Angyalváró programok a könyvtárban. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 282. sz. (2016. december 1.), p. 8. - ill.
4.
Karácsonyi ünnepek a versek tükrében. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 297. sz. (2016. december 19.), p. 8. - ill.
5.
Kivédhető manipulációk : három percben : Nagy Ádám / Nagy Ádám ; V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 287. sz. (2016. december 7.), p. 2. - ill.
6.
Könyvtárak örökbe : egymillió forintnyi támogatást adtak a cégek / Zs. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 294. sz. (2016. december 15.), p. 1. - ill.
7.
Kristályok védett barlangja : tudomány és történelem: hetven éve fedezték fel Sátorkőpuszta mélyét / Szűr Annamária. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 282. sz. (2016. december 1.), p. 6. - ill.
8.
Magyar költők művei hangzottak el adventkor : Délbáb Színház: a Diótörő zenés-táncos játéka után karácsonyi versekkel szerepeltek / V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 297. sz. (2016. december 19.), p. 4. - ill.
9.
Másfél milliárdból újulhat meg a könyvtár : hetvenmillió forinttal támogatja a kormány a fejlesztési terv elkészítését / Török Zsuzsa. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 295. sz. (2016. december 16.), p. 9. - ill.
10.
Nytottságra van szükségünk / V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 300. sz. (2016. december 22.), p. 2.
11.
Örökbe fogadták a könyvtárat : összefogtak az értő olvasóért – több vállalat állt a képviselő felhívása mellé / Kiss T. József. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 294. sz. (2016. december 15.), p. 8. - ill.
12.
Programajánló : slam poetry. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 288. sz. (2016. december 8.), p. 8.
JAMK Poetry - Slambeszél slam poetry verseny a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban Taizs Gergővel.

13.

Programajánló : Komárom / K. L. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 291. sz. (2016. december 12.), p. 5.

Irodalmi kávéház a komáromi könyvtárban, Magyar karácsony c. adventi műsor Mikolasek Zsófia rendezésében.

14.

Programajánló : Tatabánya / W. Zs. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 292. sz. (2016. december 13.), p. 5.

Magyar Karácsony c. adventi műsor a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban.

15.

Programajánló : Szákszend / W. Zs. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 292. sz. (2016. december 13.), p. 5.

Adventi vásár a szákszendi könyvtárban.

16.

Programajánló : Tatabánya / W. Zs. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 295. sz. (2016. december 16.), p. 5.

Magyar karácsony c. irodalmi műsor a JAMK-ban a Délibáb Színház részvételével.

17.

Programajánló : Tatabánya / W. Zs. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 296. sz. (2016. december 17.), p. 5.

A médiamanipulációról lesz előadás a József Attila Megyei Könyvtárban.

18.

Támogatja a kormány : elfogadták a könyvtár megújulásának tervét / Zs. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 297. sz. (2016. december 19.), p. 1. - ill.

19.

Újabb könyvtárat fogadtak örökbe. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 302. sz. (2016. december 24.), p. 8. - ill.

20.

Vadászat szabályokkal : a fényszennyezés zavarja az állatok életritmusát / Mohácsi Domokos ; Veizer Tamás. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 288. sz. (2016. december 8.), p. 4. - ill.

21.

Versekkel versenyeztek az amatőr költők / V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 27. évf. 293. sz. (2016. december 14.), p. 4.

22.

Zenés-verses műsor. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 71. évf. 295. sz. (2016. december 16.), p. 8.

2017. január

1.

A betűk barátai főleg klubtagok / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 008. sz. (2017. január 10.), p. 2.

2.

A szalma, mint építőanyag / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 002. sz. (2017. január 3.), p. 3.

3.

Baba-mama klub. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 70. évf. 77. sz. - 72. évf. 024. sz. (2017. január 28.), p. 8.

4.

Egészség és ökoszemlélet : három percben : Nász János / Nász János ; V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 004. sz. (2017. január 5.), p. 2. - ill.

5.

Egyszerűbb lesz megelőzni a bajt : az egészség minden, de egészség nélkül minden - semmi / V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 015. sz. (2017. január 18.), p. 4. - ill.

6. Félmilliárdból költözhetne a könyvtár : tatai fejlesztések - új piac, tiszti kaszinó és építők parkja / Török Zsuzsa. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 013. sz. (2017. január 16.), p. 9. - ill.
7. Másfél milliárdos támogatást várnak : fejlesztések Tatán - javítanák a közétkeztetés minőségét, építkeznek / Török Zsuzsa. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 003. sz. (2017. január 4.), p. 1. , 9.
Tartalom: Másfél milliárdra számíthat Tata : fejlesztések - látogatóközpont a Kőfaragó-házban, játéktér a Kristály strandon
8. Mesesarok. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 022. sz. (2017. január 26.), p. 8.
9. Netnagyi Klub. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 011. sz. (2017. január 13.), p. 9.
10. Nyugdíjasok a gépek előtt / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 016. sz. (2017. január 19.), p. 2.
11. Olvasólámpa. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 024. sz. (2017. január 28.), p. 8.
12. Ökoesték. - In: Kisalföld : a család magazinja : komáromi kiadás. - 72. évf. 012. sz. (2017. január 14.), p. 9.
13. Programajánló : Bajna / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 021. sz. (2017. január 25.), p. 5. Bajnán KönyvtárMozi előadás lesz január 25-én. Szervező a nyugdíjasklub, bemutatják a helyi értéktárat is.
14. Programajánló : Pilismarót / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 022. sz. (2017. január 26.), p. 5.
A Heckenast Gusztáv Községi Könyvtár magyar kultúra napi ünnepséget szervez a helyi Bozóky Mihály Általános Iskolában.
15. Programok : Tatabánya. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 017. sz. (2017. január 20.), p. 5.
Zenés irodalmi est lesz a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban Grecsó Krisztián és Kollár-Klemencz László közreműködésével.
16. Programok : Pilismarót / F. K. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 024. sz. (2017. január 28.), p. 5.
A Heckenast Gusztáv Községi Könyvtár jan. 29-én magyar kultúra napi hangversenyt rendez a Bozóky Mihály Általános Iskolában.
17. Programok : Tatabánya / W. Zs. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 012. sz. (2017. január 14.), p. 5.
NetNagyi Klub lesz a József Attila Megyei és Városi Könyvtár Népház úti fiókjában, az egészségügyi változásokról, az e-receptről és az e-beutalóról.
18. Vetélkedőre hív az önkormányzat / P. J. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 010. sz. (2017. január 12.), p. 2.
19. Világzenei köntösbe öltöztetett versek / V. T. - In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. - 28. évf. 026. sz. (2017. január 31.), p. 6. - ill.